

KORT & BONDIG

KORTVERHALEN

EN

GEDICHTEN

**Bert
Mariën**

C.I.P. Koninklijke Bibliotheek Albert I
Bert Mariën.

I.S.B.N.

U.D.C.

Omslag en illustraties: Bert Mariën.

Copyright: Bert Mariën, 1991.

SABAM: "Kort & Bondig", Bert Mariën, 180.423 L

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie,
microfilm en video zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de auteur.

VOORBIJGANGERS

*Mensen waarvan je houdt en die je nooit meer terugziet.
Voorbijgangers met een doel, maar hun doel
is het jouwe niet.*

*Heel even lopen ze met je mee
en kijken dan uit naar een zonniger strand
of een blauwere zee.*

*De voorbijgangers zijn talrijk.
Ik vergat hun gezichten.
Af en toe kan ik er eentje uit mijn geheugen lichten
en dan denk ik: "He! Jij ook?
Wat is er van jou geworden?" en "Hoe is het jou vergaan?"
Dan veeg ik het gezicht uit, want ook ik moet nog verder gaan.*

*Voorbijgaan.
Voorbijgaan.*

WERKLOOSHEIDSCONTROLE

Eigenlijk is het gewoon routine. Het is elke dag hetzelfde, alleen het weer en het uur waarop er gestempeld wordt verandert wel eens. Voor de rest... elke dag op dezelfde tijd naar hetzelfde lokaal, altijd dezelfde gezichten, dezelfde praatjes... dezelfde roze kaart. Meestal zijn het ook dezelfde mensen die de werkloosheidscontrole komen uitvoeren en ook dat is routine.

Plaats van het gebeuren is een lokaal in het dorpscentrum dat ooit nog dienst deed als refter voor de plaatselijke gemeentelijke jongensschool, de overige lokalen – de vroegere leslokalen – doen nu dienst als archief van het gemeentebestuur. Onder het afdak dat deze twee gebouwen verbindt, is er een ruimte die in betere tijden gebruikt werd als fietsenstalling.

Wij, de werklozen, wachten buiten tot er een wagen het binnenplein voor het bewuste lokaal oprijdt waaruit normaliter twee personen stappen. Eén van hen heeft altijd een tas bij zich waarin de boeken zitten voor het optekenen van de aan- en afwezigen. De deur van het lokaal, dat op sommige dagen ook nog als sportlokaal wordt gebruikt, wordt geopend en dat is het sein waarop de meesten onder ons hebben gewacht om zich opeen te laten drummen en zich naar binnen te wurmen door de veel te smalle deur, die eigenlijk een dubbele deur is waarvan slechts de helft wordt geopend. Dit veroorzaakt nogal eens moeilijkheden, want de eersten komen reeds terug van controle voor iedereen binnen is, zodat er een tweerichtingsverkeer ontstaat op een plaats waar er net genoeg ruimte is om doorgang te verlenen aan een lichaam of voorwerp dat in breedte de 60 cm niet overschrijdt. Voor de rest loopt hier alles netjes geordend en gedisciplineerd. Eerst de vrouwen (meestal vergezeld van een kind of een veelvoud daarvan) en daarna de personen die, vooral 's zomers, de vorige serie gegadigden belangstellend (en af en toe bewonderend) bestuderen. Het mansvolk dus. En elk gaat op haar of zijn beurt naar de tafel waarachter de twee lieden van de controle hebben postgevat en noemt haar of zijn volgnummer; de persoon met de boeken noteert door een blauw kruisje achter uw naam te tekenen, terwijl de andere, geassisteerd door een notoire stempel, uw prachtige roze kaart met blauwe inkt besmeurt. Daarna kan men gaan en is men 'vrij'. Ik zei het al: routine. Luttele keren wordt men doorgestuurd naar het secretariaat van de V.D.A.B., en als het bij hoge uitzondering dan toch eens gebeurt, dan betreft het meestal een kleine administratieve futiliteit, zelden een vacature.

Op deze, bepaald niet zomerse dag (of misschien juist wel) reed ik per fiets naar de controle. De regen gutste naar beneden. Mijn haar plakte tegen mijn hoofd en mijn jeans

kleefde aan mijn benen. Het water dat met tonnen over mijn hoofd werd uitgekieperd, zocht en vond zich een weg langs mijn lichaam tot in mijn schoenen. Er zat letterlijk overal water: in mijn oren, in mijn ogen, in mijn jaszakken, in mijn schoenen... Zelfs mijn brilglazen dropen aan weerszijden, weenden bittere tranen en waren, zolang ze niet zorgvuldig werden schoongeveegd, nutteloos voor gebruik.

Ik reed het binnenplein op tot onder het afdak. Iedereen die niet met de wagen de dagelijkse reis hiernaartoe maakte stond als een druipsteen in kalksteengrotten te lekken en keek bedenkelijk hemelwaarts. Het zag er naar uit dat dit fenomeen nog wel even zou aanhouden. Voor mij niet erg: ik moest toch nergens naartoe.

De heren controleurs arriveerden en verwaardigden zich de deur te openen. Paraplu's gingen de hoogte in en de spurt naar de deur twintig meter verderop, werd ingezet, in de vaste overtuiging dat iedereen wel vlug binnen zou zijn. Dit was echter buiten de waard en de regenschermen gerekend want deze draagbare dakjes geraakten immers niet zonder slag of stoot door de smalle deuropening. Er werd geduwd en getrokken en er klonk al eens ergens een vloek, hoewel ik dat vanwege al dat water in mijn oren verkeerd begrepen zou kunnen hebben natuurlijk. Uiteindelijk hadden alle 'genodigden' zich ergens een staanplaatsje weten te bemachtigen en wachtten op hun beurt om hun stempel op te vragen. In een mum van tijd was het zaaltje nagenoeg leeg want de controle duurt gewoonlijk nauwelijks drie minuten. Het was mijn beurt dus ik stapte naar voor, legde mijn kaart op de tafel en noemde mijn volgnummer.

"Zeventien!"

De man met de boeken keek op, leek even te twijfelen en scheen na enige overweging tot een beslissing te zijn gekomen.

"Nummer zeventien, gij moet naar de V.D.A.B. gaan. Weet ge het zijn?"

Natuurlijk wist ik 'het' zijn, maar daarom ging ik er nog niet graag naartoe. Ik heb zo mijn eigen ideeën over werken.

"Kunt ge het mij misschien nog eens uitleggen?" vroeg ik. Zeer beleefd overigens.

De man zocht naar een degelijke pen, noteerde het adres op een blaadje papier dat hij uit zijn agenda scheurde en overhandigde het mij.

"De kantoren sluiten om half vijf," zei hij. "Ge hebt dus tijd genoeg."

Er wordt altijd van uitgegaan dat een werkloze 'totaal' niets te doen heeft, dat hij geen bepaalde afspraken kan hebben en dat hij geen verantwoordelijkheden heeft – zoals koken voor familieleden bijvoorbeeld – en dat hij zomaar hals over kop overal naartoe kan als de heren V.D.A.B.-ers het wensen. Ik keek op mijn horloge, het was zes minuten na half twaalf.

"Moet dat nu echt per se vandaag?" probeerde ik nog.

"Vandaag. Volgende!"

Misnoegd stapte ik naar buiten, de regen in, maar om de één of andere reden kon het mij helemaal niet meer schelen dat ik daar drijfnaat in de regen stond te verkleumen. Wat gaf het ook, mijn dag was toch weeral naar de knoppen. "Die ... (censuur) van dat ... (idem) V.D.A.B. Wat denken ze wel?" Maar als ik niet ga... De gevolgen zijn algemeen bekend, dus...

"Alla dan maar." En zuchtend fietste ik huiswaarts want ik zou in ieder geval eerst nog middagen.

Nu was ik gemotoriseerd en snorde met mijn bromfiets naar het V.D.A.B.-kantoor; vijftientwintig kilometer door regen en wind, want de regen gutste nog altijd met beken naar beneden. Ik had ondertussen wel van klederen gewisseld en daarenboven een plasticregenpak en gummilaarzen aangetrokken ter bescherming van het vege lijf, en de helm die mijn hoofd tooide vrijwaarde mijn hoofd van enige nattigheid.

Ik hield de baan goed in de gaten en volgde met mijn ogen achterdochtig de passerende wagens want het zou me niet voor de eerste keer gebeuren dat zo'n wagen, al dan niet, met of zonder een richtingsverandering aan te geven, plotseling ergens links of rechts een zijweg of oprijlaan insloeg en dan pardoes voor mijn neus stond. Als je remmen dan niet regelmatig

werden nagekeken, had je zelf het nakijken en kon de tocht worden verder gezet in een toeterende wagen met blauwe zwaailichten, richting witte bedden en heren en dames in witte jassen. Door ervaring wijs geworden matigde ik mijn snelheid ter voorkoming van de hiervoor beschreven perikelen en inderdaad, een veertigtal minuten later reed ik gezond en wel het stadscentrum binnen. Nu was het nog een kwestie van de juiste straat, het juiste gebouw en de juiste persoon te vinden. Routine, eigenlijk.

Ik parkeerde mijn bromfiets op de daarvoor bestemde plaats, zocht en vond de ingang van het gebouw, en meldde mij aan bij een loket.

"Goedemiddag," groette ik en plaatste mijn helm op de vloer. "Mijn naam is Ton Van Gelder, officieel Anton. Ik moest mij hier vanmiddag aanmelden."

"Momentje," zei de bediende, "ik zal het even nakijken." En hij toog naar zijn computer, tikte enige gegevens in op het toetsenbord, bestudeerde het scherm en richtte zich tot mij. "Anton Van Gelder, geboren 7 juli 1958 te Knobbelgem?" vroeg hij.

Ik knikte bevestigend en fier dat ik dat inderdaad altijd geweest, en nog steeds, was.

"Het spijt me," zei de bediende, "maar ik vind u hier nergens terug. Dat wil zeggen, ik vind u wel terug want u staat hier vlak voor me, op de computermonitor bedoel ik, maar ik zie nergens enig verband met uw aanwezigheid hier. U werd niet opgeroepen. Dit moet een vergissing zijn."

"Hoezo: niet opgeroepen!" vroeg ik ongelovig. "Denkt u nu echt dat ik door dit geen-weer-om-een-hond-door-te-jagen-weer voor de lol met de bromfiets naar hier ben komen afzakken? Kijkt u het nog eens na, alstublieft?"

De V.D.A.B.-bediende boog zich nogmaals over zijn toestel en begon ijverig knopjes in te drukken. Maar na enige tijd bevestigde hij mijn onderdrukt, angstig vermoeden en schudde hij ontkennend het hoofd.

"U werd niet opgeroepen," klonk het vonnis. "Het spijt me." Hij trok een meewarig gezicht.

Ik wist niet zeker of ik razend moest zijn vanwege de lange, overbodige tocht door deze regenzee, of opgelucht vanwege... – Bij nader inzien verkies ik het deze laatste zin open te laten teneinde geen slapende honden wakker te schudden, bepaalde personen niet tegen het hoofd te stoten en om de reacties van diezelfde personen te ontlopen, zoniet te ondermijnen. –

Ik ging naar de in-/uitgang. Bij de deur draaide ik me nog even om en vroeg voor alle zekerheid: "U weet zeker dat ik ook in de nabije toekomst hier niet verwacht word? Anders kan dat beter nu geregeld worden. Ik ben er nu toch."

Maar de bediende had zich al terug over zijn gegevensvretter gebogen en leek mijn vraag niet te hebben gehoord of hij negeerde ze gewoon. Wat kon het hém trouwens schelen.

Ik verliet het gebouw en keerde huiswaarts.

Het was even na vieren toen ik thuiskwam. Het regende nog steeds. Ik ontdeed me van mijn regenkledij en vloekte binnensmonds. "Die ... (censuur) van dat ... (idem) V.D.A.B. Mijn hele dagschema ontregeld, vijftig kilometer door een nieuwe zondvloed, en waarom eigenlijk? Ja, 'wij' hebben de hele dag 'toch' niets te doen, en dat rechtvaardigt dan voor hen hun vergissing. Kunnen ze niet iets tweemaal nakijken alvorens iemand ergens naartoe te sturen? "Sorry, meneer Van Gelder, ik vind u nergens terug. U werd niet opgeroepen. Dit moet een vergissing zijn." Dat zei die ... (idem idem) met een uitgestreken gezicht. "Het spijt me, meneer Van Gelder." En dan dat gelaat met die meevoelende uitdrukking. Ik zou haast in zijn medeleven hebben geloofd. Hoe dikwijls zou hij dat wel niet doen per dag: onfortuinlijk opgeroepen terug naar af sturen? Twintig keer per dag? Dertig keer? Nóg meerdere keren? Ja, dán krijg je de kneepjes van het vak en dat zielig kijken natuurlijk wel vlug onder de knie. Gewoon een kwestie van routine, eigenlijk.

*Treuzel niet. Koop mijn leven!
Voor de prijs hoef je het zeker niet te laten.
En je mag het eerst een dag of zeven
uitproberen alvorens te betalen.*

*Treuzel niet. Neem het op proef.
Draai het om, en om, en om.
Werkt er soms een harretje wat stroef?
Ik breng olie mee als ik kom.*

*Treuzel niet. Kom het keuren.
Bekijk het van links, van rechts, langs boven...
Vrees niet dat je iets zal gebeuren.
Vrees niet, maar ik kan je niets beloven.*

*Bevalt het niet? Stuur het dan terug.
Anders moet je nu toch wel betalen.
Een cheque is niet nodig, ik kom zelf wel eens vlug
bij je langs om het kusje op te halen.*

*Ik kwam HET toevallig tegen
op een in het maanlicht badende nacht.
Of het mij zag kan ik niet beweren,
maar het glimlachte toch verdacht.*

*Ik wou er naartoe gaan, het begroeten,
maar het scheen mij zo vreemd, niet echt gewoon.
Ik verstarde, kreeg geen beweging in benen en voeten.
Ik kon enkel kijken en... vond het wel schoon.*

*Toen opende ik mijn mond, probeerde iets te zeggen,
strekke mijn beide armen verlangend naar het uit:*

...
Mijn mond produceerde niet één geluid.

*En ik wist: eindelijk heb ik het gevonden;
daar, binnen handbereik, op enkele passen van mij.
Maar zonder mij ook maar even aan te kijken,
liep het leven mij voorbij.*

EEN KERKHOF BIJ NACHT

Laatst was ik nog op een kerkhof. Niet zo'n kerkhof dat net buiten het kerkgebouw ligt. Neen. Die liggen trouwens al jaren vol en zijn dringend aan modernisering toe. Waarbij ik dan denk aan, bijvoorbeeld: een lopende band die de doodskisten automatisch in de daarvoor bestemde kuilen deponeert; een middengewicht graafmachine die diezelfde kuilen in één oogwenk graaft en weer dichtgooit; en een mechanisch kastje aan de poort, waarin men zijn giften voor de gemeentelijke grafdelver stopt en dat u dan tegelijkertijd een bewijsje geeft, waardoor u het gestorte bedrag in mindering kan brengen op uw belastingaangifteformulier.

Neen. Ik was op zo'n kerkhof dat net buiten de dorpskom ligt, met een stenen muur eromheen en een massieve, smeedijzeren poort, die meestal zwart is geschilderd en net zover kan worden opengedruwd dat de ontstane opening juist voldoende is om uw lichaam door te laten. U kent ze wel.

Ik was er ook niet bij dag. Ik was al meermaals op een kerkhof geweest op momenten dat de graven, inzonderheid de zerken, lagen te zonnebaden, maar ik vroeg mij reeds geruime tijd af hoe zo'n kerkhof er wel zou uitzien bij de schaduwen van de duisternis en de nacht. Dus die bewuste nacht was ik er 's avonds omstreeks elfen op uitgetrokken om mijn nieuwsgierigheid te bevredigen. Nog enkele dagen en het zou volle maan zijn geweest. Was dit wel het juiste moment? Zou ik niet nog enkele dagen wachten? Neen en ja. Neen, ik zou niet nog enkele dagen wachten. Ja, dit was het juiste moment want er was weinig of geen bewolking en de zichtbaarheid was dus zogoed als optimaal. Voor zover het voor mij al optimaal kan zijn tenminste.

Onderweg kon ik noteren dat er bijna geen collega-wandelaars te bespeuren waren. Mijn voetstappen klonken hol over de kasseien en galmden zich een weg in de leegte van de kille nacht. Deze leegtes zijn enkel nog terug te vinden in kleine dorpjes met slechts één enkele kroeg; waardat de mensen ofwel 's avonds gezellig thuis bij de kachel zitten en televisie kijken, ofwel vroeg naar bed gaan, ofwel juist in die éne kroeg zitten te snoeven over alles wat ze eigenlijk wel niet zouden willen hebben gedaan. Dit was dus zulk een dorpje.

Een fris briesje lachte in mijn gelaat en plukte speels aan mijn baard. De sjaal die ik had omgeslagen wuifde achter mij de nacht in. Bij het kerkhof aangekomen duwde ik met mijn volle, niet te onderschatten gewicht tegen de poort, waarbij deze zich in een chaos van krakende, schurende en jammerende geluiden langzaam opende; net ver genoeg om mij door te laten. In de buurt van het lijkenhuisje brandde een zwak licht. Bovenaan de lijst 'Typische Kenmerken Van Kerkhoven' valt te lezen dat er altijd wel ergens enkele treurwilgen her en

der verspreid staan die – om God weet welke redenen – daar zijn aangeplant. Dit kerkhof was geen uitzondering. Het eerste exemplaar stond enkele meters binnen de ommuring, naast de hoofdweg van de begraafplaats. Deze treurwilg had door de spelingen van het zwakke licht van de maan een macaber, indroef gelaat gekregen, en zijn aanwezigheid maakte mij, hoe stompzinnig ook, toch iets onrustig. Het ruisen van de wind deed de rest. De moed die ik voelde vóór en toen ik het besluit nam om bij nacht een kerkhof te bezoeken, scheen nu langzaam weg te ebben met het getij der wateren. Schuifelend liep ik verder het pad op, zenuwachtig rondkijkend en speurend naar dingen die ik eigenlijk helemaal niet zou willen zien, maar die ik om de één of andere reden daar toch verwachtte. Helemaal achteraan ontwaarde ik de vormen van een metershoog kruisbeeld tussen – u raadt het al – twee reusachtige treurwilgen in. Links en rechts van mij zag ik niets anders dan, op enkele uitzonderingen na, keurig verzorgde zerken. Allerheiligen was dan ook nog niet zólang voorbij. Deze, meestal arduinen memo's, stonden met een stijf bevroren rug netjes in het gelid, klaar voor inspectie. Helaas was de generaal zijn zaklamp vergeten en kon de inspectie van de troepen niet doorgaan; dat zou dan wel eens op een later en vooral lichter tijdstip moeten gebeuren.

Een eenzame wolk dreef voor de maan. Het kerkhof baadde in duisternis en die duisternis scherpte mijn gehoor. Ik zag niets. Maar de geluiden die anders volledig aan mijn aandacht zouden zijn ontsnapt, brulden nu als het slotkoor van de Negende Symfonie van van Beethoven in mijn oren. Meer dan honderd decibels, daar was ik vast van overtuigd. Rillingen wandelden over mijn rug tot in mijn nekhaar toen ik het geritsel hoorde van iets dat zich voortbewoog over de droge bladeren die overal verspreid lagen. Een geritsel dat naar alle waarschijnlijkheid werd veroorzaakt door een veldmuis op jacht, maar dat op mij een effect had als gold het een stampede van overjarige mammoeten, waarvan ik toch eens ergens gelezen had dat deze beesten allang van de aardkorst waren verdwenen. Maar wie zou mij toen hebben kunnen overtuigen dat men zich niet – zeg maar door een nalatigheidje – bij het tellen van deze mastodonten had vergist en er een paar had overgeslagen? Op dat moment: niemand. Tenzij...

Mijn onuitgesproken bede werd verhoord: de eenzame wolk zwom de maan voorbij. En de maan lachte ondeugend naar dit sterfelijk wezen dat langzaam terugkeerde naar het rijk der wetenden en knipoogde bemoedigend toen dat wezen zich de zweetparels van het voorhoofd veegde met een zakdoek die toen eigenlijk beter een dweil was geweest. Dan pas voelde ik hoe snel mijn hart roffelde. Ik voelde met mijn hand aan de hartstreek in een poging om deze uit de band gesprongen percussionist tot bedaren te brengen. Tevergeefs. Hij moest en zou doorgaan tot aan de dubbele maatstreep. Gelukkig ging het muziekstuk over naar een decrescendo en kon ik langzaam maar zeker weer rustig ademen. Toch bleef ik nog in meer of mindere mate achterdochtig en loerde heimelijk in het rond, want, uitgestorven of niet, ik had ze toch zeker wel gehoord. Of niet soms? Ik kon echter nergens een exemplaar ontdekken, of het had zich links van mij achter dat meelijwekkende, spichtige spinnenboompje verstopt moeten hebben. Wat mij toch enigszins onwaarschijnlijk leek.

Voorzichtig toog ik verder en naarmate de seconden verstreken vond ik mezelf terug. Ik begon het zelfs grappig te vinden dat ik mij zo door mijn verbeelding – want dat was het ongetwijfeld geweest – had laten op stang jagen. Als ik het niet ongepast had gevonden zou ik zelfs geneuried hebben. Mijn schreden werden weer vaster en bij het kruisbeeld aangekomen draaide ik rechtsom, ging langzaam verder tot ik bij de buitenmuur belandde en volgde die terug, richting lijkenhuisje en poort.

Ik moet ergens een vogel hebben opgeschrikt want plots was de nacht gevuld met: eerst een gedruis als was het de branding van de zee, en daarna een geklop als van paardenhoeven in volle galop. Het klapwieken van deze vogel brak mijn laatste beetje, schaarse weerstand en ik zou het bijna op een lopen hebben gezet als ik niet net op dat moment ook nog het evenwicht verloor doordat ik een op het pad achtergebleven bloempot niet had zien staan.

Mijn hart klopte in mijn keel en zelfs iets vloeibaars zou zich geen weg meer naar mijn maag hebben gevonden. Ik scharrelde recht en spoedde mij richting poort, het lijkenhuisje geen blik waardig gunnend, en rende verder naar waar ik de verlossende, openbare weg dacht. Achter mij meende ik gelach te horen, maar zelfs doden, of eventueel vogels, kunnen niet lachen, en spoken hebben geen mond, dus... dat zal wel weer verbeelding zijn geweest. De vingers van de treurwilg aan de poort grepen naar mijn hoofd, maar door bijtijds te bukken ontkwam ik aan zijn wurgende greep. Ik liep... ik liep... ik liep... Voordat ik het eigenlijk besepte was ik al een honderdtal meter voorbij de begrenzing van de muur. Stoom ontsnapte uit mijn mond en neusgaten, en vochtdruppels nestelden zich op de wol van mijn sjaal. Nu ik mij veilig achtte bleef ik even voorovergebogen, met de handen op de knieën staan, om even te bekomen van de emoties en het rennen.

Na enkele seconden, die mij eeuwen leken, richtte ik mij op, haalde diep adem en begon langzaam richting dorpskom te wandelen, naar die éne kroeg en het veilige gevoel, dat ik zeker wist dat de stamgasten mij zouden geven; de stamgasten die leuterden en snoefden over alles wat ze eigenlijk wel niet zouden willen hebben gedaan, maar nooit deden. En ik zou naar hen luisteren. Enkel naar hen luisteren, want ik zou hun dit nooit durven vertellen.

*Het gedicht bloedde dood
in woorden.
Woorden die allen
de eenzaamheid
als gemeenschappelijke factor
hadden.*

*Een begrafenis
was niet nodig:
het dode lichaam
is nooit gevonden.*

*Vandaag was jij niet te pruimen.
Je zat stilletjes in een hoek van de kamer op de grond,
jouw armen rond je opgetrokken knieën gevouwen,
het hoofd, met gesloten ogen, naar omlaag.*

*En ik staarde naar je blonde haar
dat losjes krulde tot op jouw ontblote armen,
naar het hoofd dat ik zo graag in mijn schoot had gevoeld.*

*Ik keek naar je blote voeten,
symmetrisch naast elkaar geplaatst
op het grasgroene tapijt.*

*Ik keek naar de onzichtbare ogen
verborgen achter het gebogen hoofd*

*en ik zag twee muren in een hoek van negentig graden,
kaal en ontsierd door jouw afwezigheid.*

Je was weer eens niet gekomen.

*Verdronken met verliefde ogen
in het zwart van oneindige pupillen:
een verraderlijk moeras met bijte-beesten,
steke- en plakke-planten,
alle verdoken in of onder slierten donkere nevels.
Sluiers bedekten de harem
van alle persoonlijkheden die zich in jou
verenigd hadden.
Op zoek naar de IK van mijn verlangen
dwaalde ik te ver, zonk weg
en vond enkel steun
aan het drijfzand dat,
ter bescherming tegen ongewensten,
jouw hart omgaf.
Zand verstikte mijn longen
en ontplofte in de fijne adertjes;
roemloos ging ik ten onder
aan ogen
die mij morgen
allang
zullen vergeten zijn.*

DE HEER VERSCUREN, HANDELAAR IN ANTIQUITEITEN

Het overkomt me dat, wanneer ik door een winkelstraat wandel, er een bepaald uitstalraam zulk een aantrekkingskracht op mij uitoefent, dat ik er als een magneet naartoe getrokken word. Het zou het uitstalraam van een bakker kunnen zijn – wiens uitstalraam in wezen toch niet erg verschilt met dat van zijn collega-bakkers – maar evenzeer de vitrines van een handelaar in elektrische toestellen, een dagbladhandelaar, een groentewinkel en noem maar op. Alle adverteerders in de Gouden Gids kunnen daarvoor in aanmerking komen. Alsook de vrije beroepen trouwens. Zo herinner ik me nog die keer dat ik onweerstaanbaar aangetrokken werd door de uitstalling bij een tandarts. Die bewuste tandheelkundige had zijn raam versierd met grote kaarten waarop afbeeldingen stonden van gezonde en ongezonde gebitten, afbeeldingen van in zijn praktijk gebruikte toestellen en grote plakaten waarop met een waarschuwende vinger verwezen werd dat snoepen niet bepaald ideaal is voor een gebit, en dat het zelfs slecht, om niet te zeggen: desastreus, is voor des snoepers tanden. Die vinger (en waarschijnlijk was dit toeval) wees recht in de richting van een mooi versierde etalage waar pralines en marsepeinen tentoongesteld werden onder een gekleurde hemel van geel, roze en groen neonlicht. Voorts lagen er bij die kiezenspecialist nog enkele prothesen voor het raam. Dit om te laten zien hoe een gebit er eigenlijk zou moeten uitzien, vermoed ik, maar persoonlijk verkies ik toch om het model dat nu mijn mond (ont)siert te behouden. Ik heb het nooit zo begrepen gehad op los-vast relaties.

Nu werd ik onweerstaanbaar aangetrokken door een uitstalraam waarboven met grote letters bericht werd dat de zaakvoerder handelde in antiques en dat de zaakvoerder zelf Verscuren heette. Ik keerde me naar mijn spiegelbeeld en tuurde door de ruit: ik zag een grote tentoonstellingsruimte waarin links en rechts enige grote, soms reusachtige en soms kleinere voorwerpen verspreid stonden. Ik kon het allemaal niet zo direct benoemen, maar er stonden kasten zo groot als mijn volledige slaapkamer; ik zag een tafel die de lengte van twintig meter sterk moest benaderen; her en der stonden beeldjes, vazen en andere snuisterijen. Het bordje 'Vrije Ingang' wenkte en ik besloot om binnen eens een kijkje te gaan nemen.

Ik opende een zware, massieve deur – die misschien ook wel van de handelswaar deel uitmaakte – en hoorde twinkende geluidjes, afkomstig van het miniatuur klokkenspel dat vastgeankerd zat aan de bovenlijst van de deur, en dat door het openen en sluiten van die deur in beweging werd gebracht zodat de blinkende koperen staafjes tegen elkaar aantikten. Zelf had ik me ook al geruime tijd zo iets willen aanschaffen.

Ik bevond me in een kleine hal, besteeg een kleine, maar brede trap bestaande uit vier treden en kwam alzo in de eigenlijke tentoonstellingsruimte. Het rook er sterk naar was. Ik keek rond en kon mijn ogen nauwelijks geloven. Overal stonden kasten, bureaus, kachels, tafels en stoelen, reguleurklokken, tafelklokken, koperen paraplubakken in de vorm van overmaatse roomijsglazen... Aan de muren hingen schilderijen, rekken met pistolen en musketten van zowat de wereld rond, rekken met beschilderde schotels en tassen... Echt teveel om op te noemen. Alles blinkend en gepolijst. In grote kasten, achter glazen deuren, stonden tierlantijntjes van allerlei grootte en oorsprong. Ik keek me de ogen uit het hoofd.

Plots werd ik mij bewust van een paar ogen die mij gadesloegen. Ik schrok want ik had helemaal niets gehoord. Ik draaide me om en keek in het grinnikende gezicht van, naar ik veronderstelde, de eigenaar en uitbater van dit sprookjestheater. De pretlichtjes in zijn ogen dansten op en neer; een draagbare kerstverlichting, zeg maar.

"Mooie verzameling, nietwaar," glunderde hij, en keek fier om zich heen. "Meer dan achthonderd vierkante meter," zei hij, terwijl hij met zijn rechterhand een wuivend gebaar maakte van muur tot muur. "Dat is natuurlijk de werkplaats niet meegerekend maar ik veronderstel dat u hier niet bent komen binnenstappen om de werkplaats te bekijken. Waarmee kan ik u helpen?"

Ik was nog steeds onder de indruk van het machtige interieur van deze zaak, en nu raakte ik ook nog tegen wil en dank onder de indruk van deze goedlachse verschijning. Bovendien kon ik me niet meer herinneren waarom ik hier nu juist was binnengestapt.

"Ik... euh... ik wou... dat wil zeggen... ik stond... en toen..." stotterde ik.

"Geef niet hoor," zei de man en legde vaderlijk zijn arm om mijn schouders. "Kijk gerust maar eens rond. Natuurlijk mag u nergens aankomen en als u wat te vragen heeft... Daarvoor ben ik hier."

Zo liepen we gezamenlijk langs al deze wonderen, voortgebracht uit de grondstoffen van moeder natuur en bewerkt door bekwame handen, die uren en uren met veel geduld aan dit alles hadden gewerkt. Dit was meer een museum dan een winkel, maar meer nog een museum van de menselijke fantasie dan van handgemaakte meubelen en siervoorwerpen, want er stonden gedrochten bij waarvan ik met de beste wil van de wereld niet kon zeggen wat hun eigenlijke functie was of geweest was. Maar misschien was hun functie enkel maar te staan of te verbazen of mooi te zijn. Al naargelang de opvatting van de criticus.

Terwijl we zo rondsletterden gaf hij mij zo nu en dan enige uitleg over en bij bepaalde stukken. Zoals bijvoorbeeld bij een groots, donkerkleurig hemelbed: "Hierin is ooit nog een achternicht van de grote Napoleon betrapt terwijl ze flikflooid met een sergeant van het twaalfde bataljon," verhaalde de antiquair. "Wat op zichzelf niet zo erg geweest zou zijn, ware het niet dat deze sergeant de zoon was van een uit de gratie geraakte burggraaf, die buiten zijn soldij geen cent bezat en die vooral bekend stond om zijn braspertijen en avontuurtjes met vrouwen die het helemaal niet zo nauw namen in wiens bed ze 's morgens ontwaakten. Bovendien was de achternicht ook nog getrouwd met een kapitein van de keizerlijke wacht. De familie was er niet over te spreken natuurlijk en ze gaven de achternicht een flinke bolwassing. Van de sergeant, daarentegen, is er sindsdien maar weinig meer te lezen in de annalen, de sukkelaar verloor er het hoofd bij." Hij maakte een beweging met zijn rechterhand onder zijn kin en produceerde daarbij een krakend geluid. "Die guillotine heb ik helaas niet kunnen bemachtigen want een koper uit Engeland was me voor. Ik heb me laten vertellen dat ze nu in zijn slaapkamer staat om zijn vrouw erop attent te maken dat zulke zijsprongetjes zelfs in deze dagen niet door de beugel kunnen." Hier eindigde hij zijn betoog met een spijtig gezicht, alsof die guillotine dé ontbrekende schakel in zijn collectie was.

Ik begon hoe langer hoe meer interesse te krijgen in meneer Verscuren zelf. Deze leek mij geen alledaags persoon te zijn en beantwoordde daarenboven niet aan het beeld dat ik mij van een antiekhandelaar had gevormd.

"Deed u altijd in antiquiteiten?" vroeg ik hem voorzichtig, en gluurde stiekem naar de reactie op zijn gelaat. Zijn gezicht lichtte weer op en de grijns die ik al kende van toen ik hem voor het eerst in de gaten kreeg, werd zo mogelijk nog breder.

"Nee, nee," zei hij hoofdschuddend. "Ik ben er... – hoe zou ik het zeggen? – als het ware ingerold." Even een korte pauze. "Nee, nee. Ik ben kleintjes begonnen hoor." En hij lachte zijn tanden bloot.

"Hoe kleintjes dan wel?" wilde ik weten.

"Wel," hij spiedde in het rond om te zien of er geen andere toehoorders waren, "ik zal het u vertellen als u me belooft het niet verder te zullen vertellen?"

Ik beloofde, want mijn nieuwsgierigheid was het punt van geen weg terug allang gepasseerd en deze goedlachse figuur had iets mysterieus over zich.

"Kom," zei hij, "laat ons gaan zitten. Het salon van wijlen Sir Winston Churchills vader zal wel geschikt zijn voor ons tweetjes. Daar is trouwens ook nog een pittig verhaal aan verbonden want op een zekere avond toen vader Churchill en een vast gezelschap hadden plaats genomen voor een stevig partijtje bridge... Maar kom, dat vertel ik u misschien later wel eens."

Hij leidde mij naar een zithoek helemaal achteraan en we namen plaats. Hij keek nog eens wantrouwig in het rond en begon toen op samenzweerderige toon zijn verhaal.

"Kijk," zei hij, "ik werd geboren in een dorpje dat zó klein is dat het zelfs niet op enige landkaart vermeld staat. Bij de laatste telling kwamen ze, geloof ik, op drieënzestig inwoners, waaronder één winkelier, wiens winkel in de late uurtjes ook nog dienst doet als dorpscafé, en één veldwachter. Voor een pastoor of voor een dokter moet u, net als voor de school trouwens, naar het naburige dorp, dat naar schatting op een veertiental kilometer afstand gelegen is. Vroeger was er ook nog een handelaar in oude metalen, die met een soortement fiets waarvoor een grote bak was gemonteerd, dagelijks van dorp tot dorp reed om afgedankte metalen buizen, oude kachels, dooreengezakte fietsen en meer van dergelijke spullen, op te halen en het daarna tot schroot te verwerken. Deze man was mijn vader. God hebbe zijn ziel."

Hier hield hij even op met spreken en hij scheen heel even in zichzelf gekeerd. Toen slaakte hij een diepe zucht en vervolgde: "Daar de school zover weg lag, ging er in ons dorp bijna niemand naartoe. Ik dus ook niet. En al op jonge leeftijd vergezelde ik mijn vader op zijn tochten en hielp hem thuis bij het verder verwerken van de opgehaalde stukken.

Toen mijn vader stierf erfde ik als enige zoon de zaak van hem en net als mijn vader reed ik dagelijks de naburige dorpen langs. Ik was toen ongeveer negentien jaar oud, schat ik zo. Dát waren tijden."

Weer verzonk hij even in gepeins.

"Nu, het was me al een tijdje opgevallen dat er mensen waren die voorwerpen wegdeden die eigenlijk helemaal niet stuk waren, tenminste niet in die zin dat ze reddeloos verloren waren. Ik begon die zaken opzij te leggen en op 'stille' dagen herstelde ik deze stukken, die ik achteraf dan ook nog – zeg maar tegen een zacht prijsje – propertjes van de hand kon doen. En dat bleek een erg winstgevend zaakje te zijn. Zo winstgevend zelfs dat ik een zes jaar later al genoeg geld had gespaard om een winkel met werkplaats in de stad te kunnen huren. En dat deed ik dan."

Ik keek hem vragend aan.

"Ja, ja. Zeker." Knikte hij. "Op dit zelfde adres. Natuurlijk was het toen zó groot nog niet," zei hij verontschuldigend. "Maar kom, waar was ik gebleven? Oh ja. Natuurlijk ben ik ook niet dadelijk in de antiekbranche gestapt. Geen haar op mijn hoofd dat daar toen al aan dacht. Maar zie, ik wou mijn oude stiel blijven doen en daar gebruikte ik dus de werkplaats voor. Van de winkel maakte ik – ja, lach niet – een pandhuis."

"Een pandhuis?" herhaalde ik met enige verbazing.

"Ja, ja. Daar heeft u niet van terug, nietwaar. Een pandhuis, jawel. Kijk, ik redeneerde zo: als mensen zo al goederen die nog te herstellen en te gebruiken zijn, wegdoen, en dan nog

voor een appel en een ei, en ik had van een bevriende pandjesbaas vernomen dat vele zaken die beleend werden (meestal ook voor een appel en een ei) nooit of nimmer terug werden opgehaald, dan kon een handig iemand daar toch goede, klinkende munt uitslaan. Mits je natuurlijk de kunst van het verkopen meester bent.

Zodoende had ik eigenlijk drie zaken. In de voormiddag reed ik rond met mijn bakfiets om oude metalen op te halen. Dat ging gemakkelijk in de tijdsspanne van vier uur, want ik moest nu zover niet meer rijden. En in de namiddag opende ik de lommerd. Om acht uur 's avonds sloot ik de winkel en werkte ik nog tot laat op de avond in de werkplaats: schroot zowel als herstellingen."

Ik zat hem bewonderend aan te kijken en dat scheen hem ergens te storen, tenminste, hij fronste even en sprak dan: "Zó erg was dat niet hoor." Hij vervolgde: "Op die manier heb ik dus weer een jaar of vijf in mijn levensonderhoud voorzien. Niks speciaals. Maar de zaak met het pandhuis kreeg een radicale wending de dag dat ik een beeldje dat niet was opgehaald aan een, overigens goed gekleed heerschap, wou verkopen voor, zeggen en schrijven: vijftig franken. Dit heerschap bleek een kunstkenner te zijn en eerlijk bovendien, want hij betaalde mij geen vijftig, geen honderd, maar wel duizend tweehonderd harde valuta voor dat beeldje (ik had er nota bene zelf maar dertig frank op beleend). Hij verliet de winkel, zijn adres en telefoonnummer achterlatend, en had mij daarenboven laten beloven dat ik hem zou contacteren als ik 'nóg zoiets' te verkopen had.

Nu kende ikzelf niets, maar dan ook helemaal niets, van kunstwerken. Maar telkens als ik dacht: 'Dat zou best wel eens iets kunnen zijn.' ging ik naar het café een straat verderop om te telefoneren (ik bezat toen zelf nog geen telefoon) en dan kwam dat goed gekleed heerschap 's avonds bij me langs en betaalde mij telkens contant in het handje. Dat bracht natuurlijk weer extra duiten in het laatje en die werden mooi op een rekening bij de bank gedeponereerd.

Vele, vele malen heb ik met die man zaken gedaan en op de duur begin je zelf verstand te krijgen van voorwerpen die een bepaalde waarde vertegenwoordigen en kan je kunst en kitsch van elkaar onderscheiden. Ik heb het tenminste langzaamaan geleerd en ik heb er aan verdiend, genoeg om vijftien jaar terug dit gebouw te kopen. Let wel, toen bestond dit gebouw nog uit drie percelen: de zaak die ik al huurde en de twee belendende, leegstaande woningen die ik erbij had kunnen kopen. Ik sloot de lommerd, stopte met oud metaal, maakte van de drie gebouwen deze éne toonzaal en begon een zaak in antiek. Eerst nog heel bescheiden hoor. Een beeldje hier. Een kastje daar. Een vaasje ginder. Je moet eerst nog vaste contacten zien te leggen voordat je echt ergens kan komen in deze sector. Maar als je van aanpakken weet, en dat weet ik, dan kom je er wel. Ook al kom je van ver. Ik heb de eerste jaren nog wel heel veel moeten leren. Daar heeft dat goed gekleed heertje me erg bij geholpen en ik ben hem veel verschuldigd. Had hij toen dat ene beeldje niet tegen een goede en eerlijke prijs gekocht... ik zat hier waarschijnlijk nog altijd te belenen en schroot te verhandelen.

En nu heb ik dus dit." Hij wees met zijn handen alle windstreken aan. "En ik heb niet te klagen," voegde hij er vertrouwelijk aan toe.

Ik was één en al bewondering. Hier voor mij zat een goedlachse en grijnzende man in een zetel van wijlen Sir Winston Churchills vader, die zich had opgewerkt van schroothandelaar tot gevestigd zaakvoerder in antiek. Hier zat een man die zijn leven in beide handen had genomen en zich had omhoog gewerkt op de maatschappelijke ladder en hij praatte er over alsof hij praatte over zijn ontbijt. Hier zat een man waar ik 'U' moest tegen zeggen.

"Och, ik vergat u iets aan te bieden," sprak de goedmoedige man. "Wilt u iets drinken?"

"Nee, nee. Ik moet trouwens nog verder," wees ik zijn vriendelijk aanbod af. "Maar u heeft dus deze zaak helemaal alleen opgezet, met als enige startkapitaal het schroothandeltje van uw vader zaliger, gevestigd in een plaatsje dat niet eens op de landkaart staat? Ik zou zoiets bijna niet voor mogelijk hebben gehouden."

"Och," sprak hij bescheiden, "misschien heb ik inderdaad wel een beetje geluk gehad. Maar hebben de groten der aarde dat niet allemaal? Kijk, die stoel daar, die heeft ooit nog

toebehoord aan een admiraal die zijn loopbaan bij de zeevaart begonnen was als verstekeling op een boot die reisde tussen het vasteland en Engeland. Bleek dat de kapitein van dat schip zijn doodgewaande vader was. Als hij dus niet door geluk of door het lot op dat schip was terecht gekomen en betrapt was geworden, had hij zijn vader misschien nooit gezien en had hij het waarschijnlijk nooit tot admiraal gebracht op de vloot van Hare Majesteit de Koningin. Men moet wat geluk hebben. En weet je hoeveel ik nu aan die stoel ga verdienen?" Hij lachte mij aanmoedigend toe.

Ik wist het niet en wilde het ook eigenlijk niet weten. Maar het werd tijd om afscheid te nemen, dus stond ik op en reikte meneer Verscuren de hand.

"Meneer Verscuren..."

"Zeg maar Tuur hoor," onderbrak hij mij. "Ik vind dat toch nog altijd beter klinken dan meneer Verscuren."

"Tuur, ik moest nu toch maar eens opstappen. Ik zou u nog willen bedanken voor de vriendelijke ontvangst en de rondleiding."

"Ach, ach. Helemaal geen dank, jonge vriend." Hij begeleidde mij tot aan de deur en hield die vriendelijk glimlachend voor mij open. "Spring gerust nog maar eens binnen als je hier passeert. Ik heb nog enkele zaken staan waarover ik nog wel één en ander kan vertellen. En volgende week wordt er een oorbel geleverd die toebehoord heeft aan Mata Hari naar men zegt. Mens, dáár kan ik u verhaaltjes over vertellen."

Maar ik had de deur al achter me gesloten en hoorde de zuivere klanken van het miniatuur klokkenspel zachtjes uitdeinen.

Een bewonderenswaardig man, de heer Verscuren, handelaar in antiquiteiten en verhalen.

ACHTERTUIN

*De wormen in mijn achtertuin
vreten aan de wortels van de vruchten
die ik door de jaren heen
tot hun huidige vorm heb gekneed.
Het reserve zaaigoed is bedorven,
de clichés zijn vernietigd,
en de achtertuin transformeert
tot een woestijnachtig landschap.
Iemand lacht.
Ik kan niet wenen want...
ik kan de jarenlange pijn niet uiten.
Mijn maag trekt samen
en een krop in mijn keel
verspert de weg naar mijn traanklieren.*

*Ooit heb ik hier enkele mollen losgelaten,
in de stille hoop
dat er nog iets te redden was.
Nu vernietigt de achtertuin zichzelf.
Op sombere dagen struikel ik
nog wel eens over een zeldzame molshoop,
maar zelfs de mollen zullen verdwijnen
als ook zij niets meer te vreten hebben.*

*Getekend verheffen zich de bomen onder een dak
van donkergrijze regenkussens,
getekend door onze wispelturige natuur,
door ontembare winden, onverzadigbare regens.*

*Getekend ook door jaren mens
die onzichtbaar op hun wortels inhakt
– en bij bomen niet alleen.*

*Bladeren vallen naast vermoorde vogels,
vergiftigde regens sleuren de lijken mee
naar dode waters; arme zee.*

*Arme mens. Veroordeeld door zichzelf.
Hoe kunt gij elkaar nog recht
in de troebele ogen,
waarin minachting voor het bestaan te lezen is, zien?*

*En de getekende bomen verheffen zich,
hun hoofden in hogere regionen,
en kijken meewarig neer op een ras
dat nooit had mogen worden geboren.*

NET ALS WATER

*Net als water draag jij mij;
ik wentel me om, en om, en om...
duik naar je diepten, verken je bodem;
even ademen, je laat me vrij.*

*Jij bent bij me. Ik ben in jou.
Hier voel ik me nooit alleen.
Je haalt me lieflijk kopje-onder
en leidt me door de doolhof vrouw.*

*Op en neer met het getij.
In ons persoonlijk universum zweef ik
gewichtloos door mateloos verlangen,
want net als water draag jij mij.*

DE HEER IRAM N., SCHRIJVER

Na enige naspeuringen kwam ik achter het adres van de heer Iram N., van beroep schrijver. Ik maakte telefonisch een afspraak met hem voor een kort interview, dat geregistreerd werd door een kleine, maar ongetwijfeld deugdelijke bandopnemer, toebehorend aan ondergetekende. Met het adres in mijn geheugen en agenda toog ik richting huize Iram; desondanks was het nog een hele klus om zijn verblijfplaats, een eenzaam gebouw verdoken tussen veel groen, te vinden. Toen ik bij zijn optrekje arriveerde was ik vijfenveertig minuten te laat.

Ik belde aan. Ik had eigenlijk een lichtjes grijzende man verwacht, maar de man die de deur voor mij openhield was nog een tamelijk jong iemand; enkel de ogen, die mij even argwanend aankeken, getuigden van enige tragedie in 's mans jonge leven.

"Meneer Iram, naar ik veronderstel. Mijn naam is Van Gelder, Anton Van Gelder. Ik had een afspraak met u om 14.00 uur. Het spijt me werkelijk dat ik zo laat ben maar ik kon het adres niet zo makkelijk vinden."

"Meneer Van Gelder," hij schudde mij de hand, "u hoeft zich helemaal niet te verontschuldigen. Juist omdat dit nestje zo moeilijk te vinden is woon ik hier. Maar daarover later meer. Komt u binnen en laat mij uw jas aannemen."

Ik stapte de hal binnen. In elke hand droeg ik een tas: in mijn rechterhand droeg ik de tas met de bandopnemer en in de linkerhand bengelde de tas met de microfoons en de reserve batterijen. Ik ontdeed me van mijn jas, geholpen door de heer Iram, en zeulde beide tassen de woonkamer in. De tassen wekten enige verwondering bij mijn gastheer want hij volgde heel nieuwsgierig en nauwlettend de ontmantelingscène die nu volgde. Met een goedkeurend gebrom en licht hoofdgeknik liet hij merken dat mijn keuze van het materiaal zijn goedkeuring wegdroeg en dat hij, mochten we van plaats en persoon wisselen, waarschijnlijk met soortgelijk materiaal op de proppen zou zijn gekomen.

Ik installeerde het toestel op het bijzettafeltje en we gingen zitten. De heer Iram nam een afwachtende houding aan terwijl ik nog wat her en der prutste aan mijn opnametoestel om het geluidssignaal optimaal op de magnetische band te kunnen vastleggen. Ik keek vragend naar de schrijver en deze wuifde als om te zeggen dat voor zijn part de kelder mocht onderlopen, hij was er klaar voor.

Ik schakelde het toestel in en het vraaggesprek begon.

"Meneer Iram, ik heb begrepen dat u zich wel degelijk heel bewust bent gaan afzonderen van, zeg maar, alle andere mensen. Hoe bent u er feitelijk toegekomen om iedereen de rug toe te keren?"

"Hier moet ik u al een halt toeroepen," zei de heer Iram. Ik wilde mijn bandopnemer uitschakelen. "Nee, dat hoeft niet en zo bedoelde ik het ook niet. Kijk, wat u zegt is verkeerd, of het standpunt waarvan u vertrekt deugt niet. Niet ik heb iedereen de rug toegedraaid maar net omgekeerd. Het zijn de anderen geweest die mij eigenlijk niet mochten of konden lijden. En enkel en alleen om van dat eeuwige gezeur verlost te zijn ben ik mij hier komen vestigen."

"Bedoelt u dat u in min of meerdere mate tot deze toestand werd gedwongen?"

"Daar doel ik inderdaad op. Maar begrijp me niet verkeerd, ik vind het prachtig zo. En nu ik ook nog onder een pseudoniem schrijf stoor ik naar verluidt niemand meer, wat vroeger wel het geval was."

"Er werd dus nogal eens aanstoot genomen aan uw pennenvruchten?"

"Ontegenzeggelijk, en meestal zelfs onterecht. Voor verschillende mensen – al dan niet uit het milieu – was het al voldoende als mijn naam ergens onder een stuk verscheen, om daar dan in volle ornaat poeha over te maken en dat stuk met zwaar geschut vakkundig de grond in te boren. Lovenswaardig is wel dat ze het nooit hebben opgegeven, zelfs nu nog houden ze zich onledig met, bij gebrek aan recentere stukken, het kraken van vijftien jaar oud materiaal. Eigenlijk siert hun dat wel."

"Moet ik daaruit besluiten dat u zelfs bewondering heeft voor die mensen, die niets liever zouden doen dan u persoonlijk elimineren?"

"Ik bewonder hun standvastigheid. Voor de rest moeten ze van mij niets, maar dan ook niets verwachten. Ik koester minachting voor mensen, die enkel omwille van een naam onder een literair werk op hun hoogste stoel kruipen, hun roephoorn tevoorschijn halen en moord en brand beginnen te schreeuwen. Meestal hebben ze dan nota bene zelfs het bewuste stuk niet eens gelezen. De naam is genoeg. Maar sinds ik onder pseudoniem opereer heb ik daar hoegenaamd geen last meer van. Niemand, behalve ik en mijn uitgever, weet onder welke naam ik nu schrijf, en dat zal zo blijven ook."

"Ik neem aan dat u als schrijver bloot staat aan kritiek, welke schrijver niet trouwens, maar is dat een reden om u te verstoppen?"

"Beste vriend, kritiek op uw 'werk' is één zaak, maar kritiek op uw persoonlijk leven is een totaal andere aangelegenheid, daar heeft geen enkele criticus zich mee te bemoeien. De inwoners van het dorp waar ik vroeger woonde, en die ook wel graag eens kritiek leverden (alsof het een mens van bij zijn geboorte met de paplepel wordt ingegeven), waren vooral op dat laatste gebied actief. Zij verwarden mijn privé-leven met mijn fictief schrijversbestaan. Als ik bijvoorbeeld een stukje schreef over een pastoor, en op de mij eigen hekelende manier, dan kon ik de eerste maanden niet zonder vermomming de straat op. Nu vind ik dat een schrijver de oude, vaste waarden wel eens op hun echtheid, hun geloofwaardigheid, hun betrouwbaarheid mag en moet toetsen. Daar is op langere termijn ook iedereen bij gebaat, want wie wordt er nu wel graag bedrogen? Maar naar ik geleerd en aan de lijve ondervonden heb, willen de meeste mensen daar zelfs helemaal niet van weten. Net alsof ze 'willen' bedrogen worden. En als je dan al eens de draak steekt met een zwart gerokte meneer, die het kruis enkel in de kerk draagt, maar niet meer als iedereen de kerk uit is, dan ben je een ketter en moet je op de brandstapel. En dát zijn nog maar de 'brave' gelovigen."

"Er zijn dus nog andere zaken die u hebben aangezet tot het verlaten van uw geboorteplaats?"

"Och, er zijn zoveel kleine dingetjes die het een mens moeilijk maken om harmonisch met anderen samen te leven. Kijk, ik had niet enkel als schrijver afgedaan maar ook als mens, en dat lieten ze me duidelijk voelen ook. Winkels waar ik nooit op mijn beurt bediend werd maar moest wachten totdat alle anderen geriefd waren; drankgelegenheden waar een kelner

werkte maar die ik nooit zag zodat ik noodgedwongen mijn drankje zelf aan de schenkbank moest gaan halen... Pietluttigheden misschien, maar er waren ook anonieme telefoons met beledigende uitspraken aan mijn adres gericht, die waren zelfs schering en inslag. Ook kwamen ze bij nacht op de rolluiken bonken en riepen dan woorden die ik u hier niet ga herhalen."

"Toch begrijp ik het niet. U zal het niet makkelijk hebben gehad, dat begrijp ik nu wel, maar waarom deze hetze tegen uw persoon? Dat kan toch niet enkel vanwege uw stukjes, uw gedichten, uw verhalen zijn geweest?"

"Dat klopt. Het was helemaal op mijn persoon zelf gericht, maar ik heb de indruk dat ze dat zelfs niet eens beseften. Hoor eens, mij werd en wordt vooral verweten dat ik niet denk zoals zij denken; dat ik niet blindelings gehoorzaam zoals zij blindelings gehoorzamen; dat ik een absurde wet niet navolg zoals zij wel doen; dat ik niet als een vetgemest kuddebeest naar het slachthuis loop zoals zij wel doen. Ik stel mij nog vragen. Ik neem niet zomaar iets klakkeloos aan; de meesten doen dat wel, vermoed ik zo. Ik zoek nog naar rede en ik heb ze dat ook te pas en te onpas proberen te verkopen. Dát was dan weer mijn fout natuurlijk. Maar ik werd nooit echt voor 'vol' aanzien, en dat heeft dan weer te maken met mijn woelig verleden. De mensen geloven mij niet en daarom ben ik in hun ogen een leugenaar en een ketter, en ben ik een gevaar voor hun veilige wereldje waar oogkleppen bij het zondagse pak horen. Zó is dat. Schrijnend eigenlijk, maar wat doe je er aan?"

"Als ik het goed begrijp is daar verandering in gekomen sinds u onder een pseudoniem schrijft?"

"En of. Het pseudoniem is natuurlijk dé belangrijkste verandering geweest. U zult het waarschijnlijk niet geloven, maar ik schrijf nog steeds hetzelfde soort stukjes als vroeger en nu krijg ik tamelijke, tot zelfs uitstekende kritieken. Ik heb wel de stijl enigermate moeten aanpassen, anders zou een snugger iemand er alras achter komen wie die stukjes schrijft en dan zou alles tevergeefs zijn geweest. Maar ook de verandering van omgeving speelt een grote rol in de aanpassing van het scenario. Hier in mijn nieuwe woonplaats kent niemand mij. Ik kan terug gewoon gaan winkelen, en ik word nú wel overal op mijn beurt bediend en behandeld als elk ander individu. Het is toch een serieus voordeel dat niemand weet wie of wat je bent."

"Toch kan u mij niet verkopen dat u hier écht gelukkig bent."

Stilte.

"Nee. Inderdaad, dat ben ik niet. Hoe dan ook waren er vroeger ook nog mensen die ik graag mocht en waar ik nu helemaal geen contact meer mee heb. Dat verdriet me meer dan eens. Maar anderzijds kan ik mij niet veroorloven dat men mij gaat vastpinnen in hun bekrompen leventje zonder enige fantasie. Ik ben misschien niet écht gelukkig maar ik heb hier het gevoel van vrijheid, en dat is in mijn leven een niet te onderschatten factor. Ik voel me goed hier."

"We hebben eigenlijk niet over uw werk als dusdanig gepraat, vindt u dat niet erg?"

"Helemaal niet. Persoonlijk vind ik de mens véél belangrijker dan de schrijver. Toch zijn die twee aan elkaar gewaagd want de één kan niet zonder de ander en vice versa. Daarom zou ik misschien kunnen besluiten met de woorden: negeer nooit de mens achter de schrijver en weet de schrijver achter de mens."

"Wijze woorden... waarschijnlijk, maar wat bedoelt u er nu juist mee?"

"Een schrijver is óók een méns, en moet daarom kunnen spreken. Een mens is óók een potentiële schrijver, en daarom moet je opletten met wat je hem vertelt. In beide gevallen is er nood aan vrijheid van meningsuiting. Vroeger mocht en kon ik dat niet zonder afbrekende kritiek en steen-gesmijs. Dáárom ben ik verhuisd naar de anonimiteit. Soms doet dat pijn. Toch geniet ik nu van vredige dagen als mysterieuze onbekende in dit prachtig dorp met zijn prachtige mensen."

Ik schakelde mijn toestel uit en begon in te pakken.

"Geen slecht interview," prees de heer Iram, "maar ik heb zo het voorgevoel dat u dat niet zal publiceren."

"Daar zou u wel eens gelijk in kunnen hebben," zei ik somber. "Iedereen die dit zou lezen zou zich aangesproken voelen, terecht of onterecht? Wie zal het zeggen? In ieder geval ben ik dan het haasje."

"Ik zou u anders wel een goede tip kunnen geven," zei de schrijver.

"O ja?" vroeg ik terwijl ik opstond en de kamer verliet.

"Waarom schrijft u het niet onder een schuilnaam?" fluisterde hij me toe toen hij me in mijn jas hielp. En hij glimlachte veelbetekenend. "Wat niet weet..." Hij liet het slot van de zin open.

Ik nam afscheid. Huize Iram werd achter me gesloten.

"Een pseudoniem? Waarom eigenlijk niet?"

A. Van Gelder.

ZONDE VAN DE NACHT

*'t Is zonde van de nacht
om dan te liggen slapen;
als alles rustig is
en je sterren kan rapen*

*met je handen in je zakken,
de ogen zoekend omhoog.
Als er dan een ster zou vallen
(een lichtflits in je oog)*

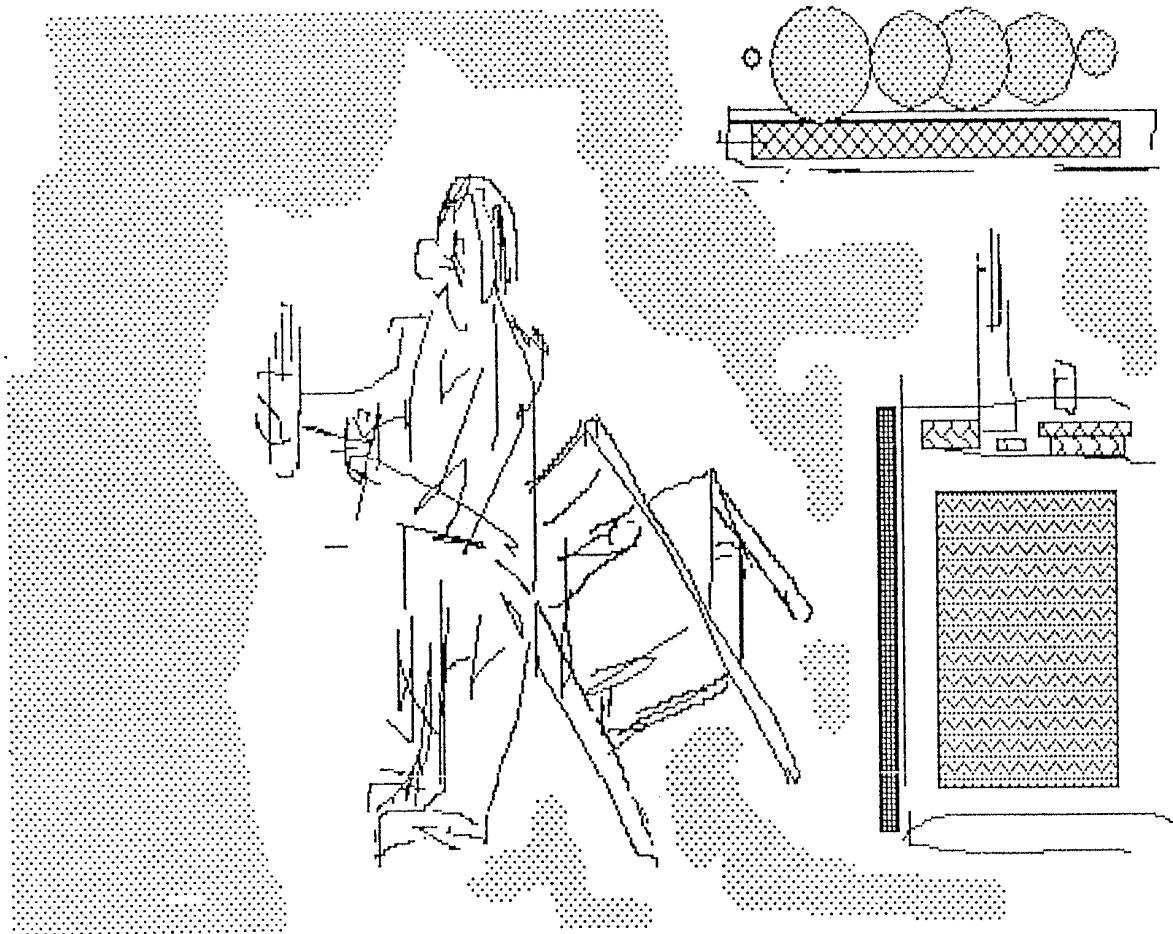
*wat zou je al niet wensen?
En de wind streelt je gelaat,
teder, verkwikkend, voor
wie daar zo laat nog gaat.*

*Haa, de nacht vervult je ongedwongen
met vele zoete gedachten,
met een zekere liefde voor
natuurlijke krachten.*

*En hij bespeelt je gemoed
zodat je haast zou zingen;
je kan niet anders dan heel intens
genieten van al die dingen.*

*De nacht verbloemt beelden,
doch verwacht niet teveel, want zie:
of je sterren vindt of niet is afhankelijk
van je eigen fantasie.*

*Maar veronderstel eens,
veronderstel eens dat je,
ja, zelfs met je handen in je zakken,
's nachts sterren zou kunnen rapen.
Ware 't niet zonde van de nacht
om dan te liggen slapen?*

*Gij allen kent mij van de nacht
en de lange braspartijen.
Ik had niet anders van u verwacht,
laat alles maar betijen.*

*Maar ziet mij ook bij dag
en ziet mij in de ogen.
Gij zijt het die vermag
te ontsluiten wat is gesloten.*

*Vindt de weg naar het hart.
Zowel het uwe als het mijne.
Neemt kennis van hoe lang en hard
het leven mij kan schijnen.*

*Ziet hoe in mijn hart het zaad
van het verlangen is gegroeid.
Nu gij kijkt is het te laat;
te lang liet men het ongemoeid.*

*Want gegroeid in een gesloten serre
doorbrak de boom het glas
en dacht dat dit bevrijding was.
(Op de bodem liggen nog de scherven.)*

*Maar vaster nog zat hij gevangen
want nooit zou hij het zonlicht kunnen drinken
zonder de serre totaal te verminken.
Het vervulde hem met trieste gezangen.*

*Vindt uw hart, alsook het mijne.
Verbindt ze stevig met gevoel
en laat ons samen daar verwijlen;
geeft de boom zijn uiteindelijke doel.*

*Ik zal u koesteren in zijn schaduw,
herstellen wat nog te herstellen is,
verwarmen waar het kouder is.*

*Maar ziet eerst mij in de ogen,
kijkt verder dan de duisternis
en ontsluit alles wat gesloten is.*

ALS IK

*Als ik niet meer zal zijn
wie of wat ik ooit was,
zou je van me kunnen houden,
heb ik een schijn van kans?
Zou je naast me kunnen liggen
zonder afkerig van me te zijn?
Zou je mijn wonden willen likken?
Zou je mijn warmte kunnen zijn?*

*Als ik niet meer zal kunnen zijn
wat ik ooit had willen worden;
als ik, verdrongen in verzwolgen wijn,
alleen nog maar zieliger kan worden,
zou je dan nog naar mijn ogen durven kijken
en zien hoe de dood er leeft?
Zou je nog eens zo... lijf tegen lijf,
en voelen hoe het mijne trilt en beeft?*

*Als ik er niet meer zal zijn,
zal je nog naar me zoeken?
In een vergeten fles witte wijn,
of in één van mijn boeken.
En als je me zou vinden,
wat dan, mijn lief, wat dan?
Wat helpt lief zijn voor een blinde,
als je hart niets meer geven kan?*

*Als ik niet meer zal zijn
waar en wat ik nu ben
– vlees geworden pijn
met in mijn hand een pen –
zou je één traan voor me kunnen laten,
alsof je echt van me hield?*

*Bewaar ze maar voor later, liefste,
misschien heb ik ze dan verdiend.*

EEN ONTMOETING

"Zo. Jij bent dus Anton Van Gelder. Ton voor de vrienden. Jouw vader heeft me veel over je verteld. Vooral vroeger, toen je nog zo'n ukje was." De man maakte een wuivend gebaar met de hand, een zestig-, zeventigtal centimeter boven de grond en gaf also mijn (vroegere) hoogte aan. "Neen," beantwoordde hij mijn vragende gezicht, "ik heb jou toen nooit echt ontmoet, maar je vader liet me wel eens een fotootje van je zien. Ik kan me er zelfs nog één voor de geest halen... Wacht eens even... Ja. Dat is 'm. Het was een foto waarop een lachende, zoniet schaterende jongen van om en bij de twee jaar oud stond. Z'n haar spierwit, zoals bij de Witte van Sichem, alleen de snit was anders, en in zijn armen hield hij een teddybeer. En ik herinner me ook nog dat hij een broek droeg met bretellen. Ja, die foto heeft jouw vader me dikwijls onder de neus geduwd. En fier dat hij was."

– Ook ik herinner me die bewuste foto nog goed; zelfs de kleren die ik droeg want ik had toen inderdaad een kort broekje met bretellen aan en dat broekje was groen met grijze streepjes die zowel van onder naar boven als van links naar rechts liepen, en die also ruitjes vormden. Ik had ook een gebreid truitje van een zachtgele kleur aan en omwille van die kleur hield ik er niet van. Het broekje vond ik wel mooi. De teddybeer was eigenlijk van mijn jongste zuster maar voor die gelegenheid vond ik het niet zo erg dat mijn persoonlijk knuffeldier-vriendje niet op de foto stond doch een geelgroen surrogaat. Mijn teddybeer was knaloranje met vlossig haar. Niet echt mooi maar heel lief. Voor mij tenminste. Nu ik er aan denk: waar zou die eigenlijk gebleven zijn? –

"Ja, Anton jongen – Mag ik Ton zeggen? – dat waren tijden. Ik en uw vader, wij waren vrienden wij. Zó," zei hij en hij maakte een beweging met hand en duim en hij knipoogde daarbij. "Bijna alles deden we samen: we reden samen naar het werk, we deden hetzelfde werk, kwamen 's avonds met dezelfde trein weer naar huis, pakten af en toe nog een pintje in een café aan 't station... Ooit heb ik samen met jouw vader nog een cadeautje voor je uitgezocht, voor je eerste verjaardag als ik het goed onthouden heb. We zijn toen nog speciaal in Antwerpen gaan rondneuzen om iets geschikts voor je te vinden. We liepen een grote winkel binnen die van onder tot boven vol gestouwd was met speelgoed. Er was ook nog een leuk verkoopstertje, maar we waren het er beiden over eens dat die feitelijk iets te jong voor je was. Haha!" Hij proestte het uit nu de herinnering weer levendig werd. "Wat hebben we toen gelachen." Hij veegde zich ook nu de tranen uit de ogen. "Hihie... Hihie... Hi... Aaaagh!!!"

Hij haalde diep adem en zuchtte.

"Enfin. Ik stelde voor om zo'n indianenkostuum voor je te kopen, met veren en al, en in felle kleuren: rood en geel... en groen en blauw, maar je vader vond het kennelijk maar niks. Feitelijk was het pak ook veel te groot voor je en hij kocht toen een houten paardje op wieltjes, dat hij door het verkoopstertje feestelijk liet inpakken en aan wie hij de groeten deed van zijn zoon, met de belofte dat die wel enkele jaartjes op haar zou wachten totdat jullie beiden oud genoeg zouden zijn." Weer proestte hij het uit en bulderde van het lachen, met beide handen zijn volumineuze, schokkende buik vasthoudend.

– Dat houten paardje heb ik nog. Het staat naast een gitaar op mijn kamer; ik heb nooit over mijn hart kunnen krijgen het weg te doen want, hoe vaag ook, ik herinner me nog hoe ik dag in dag uit met dat paardje door de kamer holde. Rond en rond de tafel. Nu zouden de kinderen waarschijnlijk niet meer tevreden zijn met zulk speelgoed en daarbij geeft men tegenwoordig veeleer een plastic tractor of een elektrische racewagen die binnen de kortste keren op de vuilnisbelt belandt. Maar ik heb veel plezier gehad met, en mooie herinneringen aan, dat houten paardje. In de ijzeren wieltjes is wel geen beweging meer te krijgen en de verf is niet meer zo fraai als éénendertig jaar geleden, de wattenachtige manen zijn vuil, de staart is niet meer om aan te zien en enkele lederen riempjes die dienst deden als tuig, zijn gescheurd, maar toch is dat kleine houten paardje één van de grootste kleinoden overgebleven uit mijn jongste jaren. Misschien zelfs het enige kleinood. Ik koester het als een relikwie. –

Het schuddebuiken had opgehouden maar hij genoot zichtbaar nog wat na. "Aaagh! Als ik er nu nog aan terugdenk, Ton. Je vader kon uren over je vertellen: je eerste stappen, je eerste woordjes, je eerste kwajongensstreken, hoe hij met jou speelde, je eerste grote-mensenbroek, uitstapjes naar de dierentuin in Antwerpen, ... Weet je nog dat je vroeger altijd met je vaders kepie wilde rondlopen?"

– Ja. Dat wist ik nog. Nog als de dag van vandaag kan ik het voor mijn ogen zien: hoe ik vader bij de bushalte opwachtte, hoe hij lachend van de bus stapte, me beetgrabbelde, zijn voor mij veel te grote kepie op mijn kleine hoofd deponeerde zodat ik er uitzag als een clown in een circus, en hoe hij mij daarna op zijn schouders tilde en wij op die manier huiswaarts gingen. Hoe groot en onkwetsbaar voelde ik mij op de stevige schouders van de man die al mijn bewondering wegdroeg. Oh ja. Ik wist het nog. –

"Ik weet ook nog hoe bezorgd hij voor je was toen je eens ernstig ziek was. Ik kon het zo in zijn ogen zien, en hoe hij terug opfleurde als je weer beter was. Hij was een prachtig mens, jouw vader, en een goede vriend. Ik heb hem erg gemist maar het was een mooie begrafenis, met al die militaire eer en zo. Toen heb ik je – geloof ik toch – toch even gezien. Ja. Ja. En je hield je heel kranig, ondanks je leeftijd."

– Kranig? Kranig is niet het juiste woord. Fier. Ja, fier als een gieter was ik, met al die belangstelling die me plotseling te beurt viel. Ik schaam me diep het te moeten toegeven maar toen voelde ik me als een pasgekroonde koning, en al die mensen in hun mooie, zwarte pakken maakten deel uit van mijn koninkrijk. Wist ik veel op achtjarige leeftijd. Later. Ja. Veel later... Zoals gisteren. Zoals vandaag. Zoals morgen... –

"En... wat is er van jou geworden? Aan de lengte van jouw haren te zien heb je jouw grote kinderdroom niet verwezenlijkt en ben je niet in je vaders voetsporen getreden?"

– Neen, dat ben ik niet. Hoe graag ik ooit eens net als mijn vader bij het leger zou zijn gegaan en een militaire carrière hebben opgebouwd, hoe vaak ik vroeger ook uit volle borst, en tot ieders ergernis, dat liedje heb gezongen van "Klein soldaatje, groot soldaatje..." (de overige woorden ben ik allang vergeten), ik ben mijn vader niet in zijn beroep opgevolgd. Trouwens ik werd op de militaire school niet toegelaten wegens niet geslaagd voor het toelatingsexamen. Niet zoveel later interesseerde het leger mij helemaal niet meer, ook al omdat ik begon in te zien tot wat een geüniformeerde macht in staat is. Ik werd een idealist. Een dromer. En er is verder niets van me geworden. Integendeel. Het ging van kwaad naar erger: van hippie naar nozem, van lanterfanter naar alcoholist en terug. En vooral: heel eenzaam. –

"Je zult het wel maken jongen. Ik kende je vader heel goed en ik zie dat je uit hetzelfde hout bent gesneden."

– Hetzelfde hout? Hetzelfde hout als het paardje op mijn kamer, ja. Enkel een herinnering van wat eens een mooie droom was. Een schaduw van een ochtend met een schitterende blauwe hemelkoepel die een glorierijke dag beloofde, alleen is het zo hard gaan regenen dat het mijn hele wezen in hart en ziel verkilde; en net als bij het houten paardje bollen nu de wielen niet meer. Tenzij je zó hard duwt dat alles kraakt en volledig in elkaar dreigt te storten. Hetzelfde hout? –

"Ik moet nu gaan. Doe je nog wel de groeten aan je moeder? Het was leuk even met je gepraat te hebben. Ajuus, en hou je taai! Ik zie je nog wel eens!"

De man stak de straat over en opende het portier van een daar geparkeerde auto.

– Wie was die man eigenlijk? Ik had het hem moeten vragen. –

DE WIND

*Bewegingloos kijk ik hem in het gezicht.
Haren wuiven. Ogen tranen,
aan zijn scherpe tanden niet gewend.
Handen beschermend in jaszakken verstoppt.*

*Ik trotseer zijn grijpgrage vingers
terwijl zijn adem in mijn mond wordt gepompt.
Mijn longen protesteren
maar zijn adem smaakt naar meer
en ik drink gulzig zijn aroma.*

*Hij waait de geur van bomen, bergen,
water, gras en bloemen
als één ruiker naar me toe
en penetreert mijn kloppende bloed.*

*Heel even nog bied ik weerstand
aan het orgasme.
Dan waai ik met hem mee.*

DE JOGGER

Eigenlijk was het stom begonnen. Zoals elke andere werkdag was hij op tijd opgestaan. De wekker wees half zeven aan maar in werkelijkheid was het nog vier minuten vroeger omdat de wekker altijd iets voorliep. Hij had zich geschoren, gewassen en aangekleed en had zijn ontbijt (één boterham met aardbeienjam en een kop sterke koffie) rustig achter de kiezengewerkt. Zes minuten na zeven. Binnen juist geteld achttien minuten zou zijn trein vertrekken. Tijd zat. Hij nam zijn lunchpakket, stopte het in een oude bruine tas (een overblijfsel van zijn schooltijd) en sloot de deur achter zich om zich per fiets naar het station, een drietal kilometer verderop, te begeven. Tien minuten over zeven. Dan liep het fout. Hij nam de fiets uit het schuurtje naast zijn woning en merkte al meteen dat daar iets niet mee in de haak was. Een lekke band. Hij vloekte luid en smeed zijn fiets achteloos terug het schuurtje binnen. Nog juist geteld veertien minuten had hij, om zijn trein te halen die steeds klokvast om 07.24 uur het station verliet. Die haalde hij nooit meer en paniek maakte zich even van hem meester want in al die jaren, nu toch alweer zestien jaar, had hij nog nooit zijn trein gemist en was hij nog nooit te laat op het werk verschenen. De paniekstemming ebde weg. Hij had nog dertien minuten. Omdat hij niets beter wist zette hij het op een drafje, de bruine tas onder de linkerarm gekneld, in een wanhopige poging om die vervloekte trein nog te halen. Maar al gauw werd het drafje opgedreven tot een snelheid die een langeafstandloper de wenkbrauwen zou hebben doen fronsen, en nog even later werd zijn wanhoopsren een rasechte spurt tegen afstand en tijd. Zijn hoofd begon rood aan te lopen en hij voelde het zweet op zijn rug de wetten van de graviteit naleven. Zijn ademhaling werd zwaar en er begonnen lichtjes voor zijn ogen te dansen, maar hij zou niet opgeven want hij zag de afstand tussen hem en station steeds kleiner worden en hoop begon in hem te herleven. De tas hinderde hem maar achterlaten ging nu eenmaal moeilijk. Waar zou hij anders zijn eten moeten halen? En hij rende verder en verder. En sneller dan hij zich nog kon herinneren ooit gelopen te hebben. Op school misschien? Maar dat was nú onbelangrijk. Hij moest en zou die trein halen en in de verte doemden de contouren van het station al op: hij kon de fel verlichte wachtplaats al zien. Stond die verrekte trein daar ook al? Hij durfde niet op zijn horloge kijken uit angst om kostbare tijd te verliezen, en in plaats daarvan probeerde hij zijn bewegingen zo mogelijk nog te versnellen. Nog tweehonderd meters scheidde hem van het station. Nog even volhouden. Het rood van zijn gelaat begon langzaam meer naar purper over te hellen en de temperatuur van zijn hoofd naderde gevaarlijk dicht de ontploffingsgevaarzone. Nog honderd meter. Zijn benen leken geen grond meer te raken en

hij vóelde het contact met de aarde eigenlijk ook niet meer. Hoorde hij daar het fluitje van de conducteur? Hij stormde de hal binnen en door, richting perron, waar hij met lede ogen, puffend, hijgend, zwetend, moest toezien hoe de laatste wagon hem passeerde. Verslagen liet hij zijn tas op de grond vallen en het scheelde niet veel of hijzelf zou ook neergezegen zijn. Weer vloekte hij. Maar nu nog harder dan bij het schuurtje. Toen week alle kracht uit hem en zijn benen trilden zo erg dat hij wel moest gaan zitten. Hij was toch verplicht te wachten op de volgende trein. En hij zou voor de eerste keer in zijn carrière te laat op zijn werk verschijnen. Wat zouden zijn collega's wel niet zeggen? En zijn baas? En weer vloekte hij. Maar toch... Hij had het ei zo na gehaald.

* * *

Zo was het begonnen. De volgende dag was hij zo stijf als een plank en zijn collega's hadden met hem gelachen omdat hij zich zo houterig voortbewoog. Maar hij had ze laten lachen want hij had zich vast voorgenomen dat dit hem geen tweede keer ging overkomen. Dat een fietsband lek werd kon hij niet verhelpen, maar hij zou vanaf heden elke morgen iets vroeger opstaan. Als er dan weer onverwachts iets voorviel, had hij iets meer tijd om zijn trein alsnog lopend te halen. Maar aan zijn conditie... daar moest aan gewerkt. Hij zou niet ras vergeten hoelang hij naar adem snakkend achteroverleunend op de bank op het perron gezeten had en hoelang het geduurd had voordat hij het waagde om weer steun te zoeken op zijn trillende benen. Dáár moest hij iets aan doen. En heimelijk begon hij plannen te smeden en een schema uit te werken. Hij zou gaan joggen. Elke dag. Weer of geen weer. 's Avonds omstreeks achten. Na het nieuws, want dat wilde hij niet missen. Klein beginnen natuurlijk, en langzaam opbouwen. Anders zouden zijn spieren te hard protesteren en hoe dat aanvoelde wist hij onderhand wel. En ook moest hij aangepaste kledij hebben want je kon toch bezwaarlijk in maatpak en bijbehorende schoenen door straten en bossen rennen. Wat zouden de mensen wel niet van hem denken? Hij had nog wel ergens een korte broek en een oude sweater in zijn kleerkast liggen. En een T-shirt voor als het weer het toeliet. Sportschoenen moest hij natuurlijk nieuw in de winkel gaan kopen maar dat was dan ook het enige. Jep. Volgende maandag: D-day!!

* * *

Maandag, 20.05 uur. Gekleed in donkerblauwe shorts en een verkleurde rode sweater stapte hij onwennig de straat op. De dure, lederen sportschoenen voelden vreemd aan, maar de verkoper had hem verzekerd dat dat van voorbijgaande aard zou zijn; ze moesten eerst nog 'ingelopen' worden.

Hij zette het op een loopje. Lange, afgemeten passen nemend. De afstand van het parcours dat hij had uitgestippeld bedroeg ongeveer vijf kilometer. Ver genoeg om mee te beginnen, vond hij. Het was eind oktober maar het weer was zacht, hoewel de temperatuur 's nachts het vriespunt reeds benaderde. Hij mat zich een gezapig tempo aan en zelfs al na de eerste honderd meter voelde hij zich herleven. Dit was iets dat hij al jaren miste en waar hij waarschijnlijk ook onbewust naar verlangd had. Dit gevoel van los te komen van alles. Bewegen. Leven. Hij haalde als in trance adem. Dit was hét.

De weg die hij zich voorgenomen had te lopen leidde naar het dorp, dan zou hij aan het kruispunt linksaf gaan (of beter gezegd: lopen), zo rond de kerk tot aan de tweesprong, nogmaals linksaf en dan weer huiswaarts.

Er was niet veel volk op straat. Toch geen voetgangers in ieder geval, maar ja... wie gaat er in deze tijden nog te voet? Hij had dus het voetpad voor zichzelf, en vanuit de hem passerende wagens voelde hij nieuwsgierige blikken op zich gericht. Op de één of andere manier voelde hij zich daardoor gevleid en genoot hij ervan.

Hij had gepland om de afstand in één trek te lopen, doch aan het kruispunt in de dorpskom moest hij even halt houden om de straat over te steken en dat misnoegde hem. (Morgen zou hij een andere weg nemen.) Hij liep rond de kerk tot waar hij weer linksaf moest en hij was nog niet eens moe, integendeel, hij had zich nog nooit beter gevoeld en het tempo beviel hem best. Nogmaals de straat over en dan weer terug, huiswaarts. Eigenlijk met tegenzin want hij had het gevoel dat hij nog uren zou kunnen doorlopen. Zijn gezond verstand echter, vertelde hem dat deze afstand om mee te beginnen, meer dan voldoende was, en daar legde hij zich wijselijk bij neer. Hij liep door tot aan de achterdeur, genietend van elke keer dat hij de frisse herfstlucht inhaleerde.

Na een verfrissende douche en nog een beetje televisie ging hij naar bed. Eén en al energie. Vol ongeduld, want morgen zou hij weer lopen.

* * *

's Morgens had hij een beetje last van spierstijfheid gehad, maar dat was vlug voorbijgegaan. Enkele trappen op de pedalen van zijn, inmiddels herstelde, fiets en hij voelde er al niets meer van. Op het werk viel hij op door zijn goed humeur – iemand die zich fluitend door de boekhouding werkt van iemand die al vijf jaar niet meer weet wat het woord 'boekhouding' inhoudt, valt nu eenmaal op – en thuisgekomen kon hij zich bijna niet meer inhouden tot na het nieuws om de straat op te gaan. Om half zeven al zat hij geheel in sportkledij te wachten tot de weerman het nieuws zou afsluiten.

Vandaag zou hij een andere weg nemen want hij wilde nu écht in één ruk doorlopen. Het zou zelfs kunnen dat deze route enkele honderden meters langer was en hij liep niet meer door de dorpskom maar bleef aan de buitenkant van het dorp. De kleinere wegen, langs boerderijen en wegen omzoomd met bomen. Dat vond hij veel beter. En weer genoot hij intens van elke stap die hij zette, van elke ademtocht die hij deed. En weer ging hij na de verfrissende douche en nog een beetje televisie naar bed. Eén en al energie. Vol ongeduld, want morgen zou hij weer lopen.

* * *

Er was iets veranderd in hem. Met hem. Op het werk hielden ze hem achterdochtig in de gaten – misschien waren ze ook wel een beetje jaloers op zijn goed humeur – en af en toe werd hij gepolst door een collega: "Of hij misschien 'kennis' had?" Het was nu al weken dat hij neuriënd en fluitend op kantoor rondhuppelde. Het werd zelfs zo erg dat de collega's op kantoor het op hun heupen kregen van zijn goed humeur, zodat hij onder hun eindeloos gevraagd bezweek en hij zijn geheimpje prijs gaf.

Hij liep nu reeds dagelijks achttien kilometer: twaalf kilometer 's avonds, en om naar en van het station te komen gebruikte hij ook niet langer meer zijn fiets. Hij liép elke morgen met zijn oude, bruine tas onder de arm naar het station en hij liép 's avonds ook weer dezelfde weg terug naar huis. En hij voelde zich goed: als nooit tevoren. Hij liep door de regen. Hij liep door de sneeuw (want het was nu reeds januari). Hij liep en ademde en leefde. Hij genoot van elke seconde, van elke stap. En hij genoot van de duisternis, van de volle maan, van de

sterrenhemel, van de halo rond de straatlampen. Hij genoot van de vrieslucht, het tintelen van zijn bloed, de damp die uit zijn mond kwam. O ja, hij zou heel zijn leven blijven lopen. Want lopen: dat is leven. Zijn programma moest natuurlijk nog verder uitgebreid worden. Hij wilde zelfs tot vijftig kilometer dagelijks lopen. Geen probleem, zijn conditie was oké. Nog enkele maanden en hij was er klaar voor. Omstreeks Pasen, dacht hij.

De collega's aanhoorden hem ongelovig en wezen achter zijn rug veelbetekenend lachend naar het hoofd: "Die is overrijp voor..." En de ander glimlachte dan in goede verstandhouding terug.

Hij wist het wel maar hij liet ze in hun wijsheid, deed zijn werk en... liep.

* * *

Gisteren liep hij me voorbij. Stralend. Gelukkig. Want lopen: dát is leven.

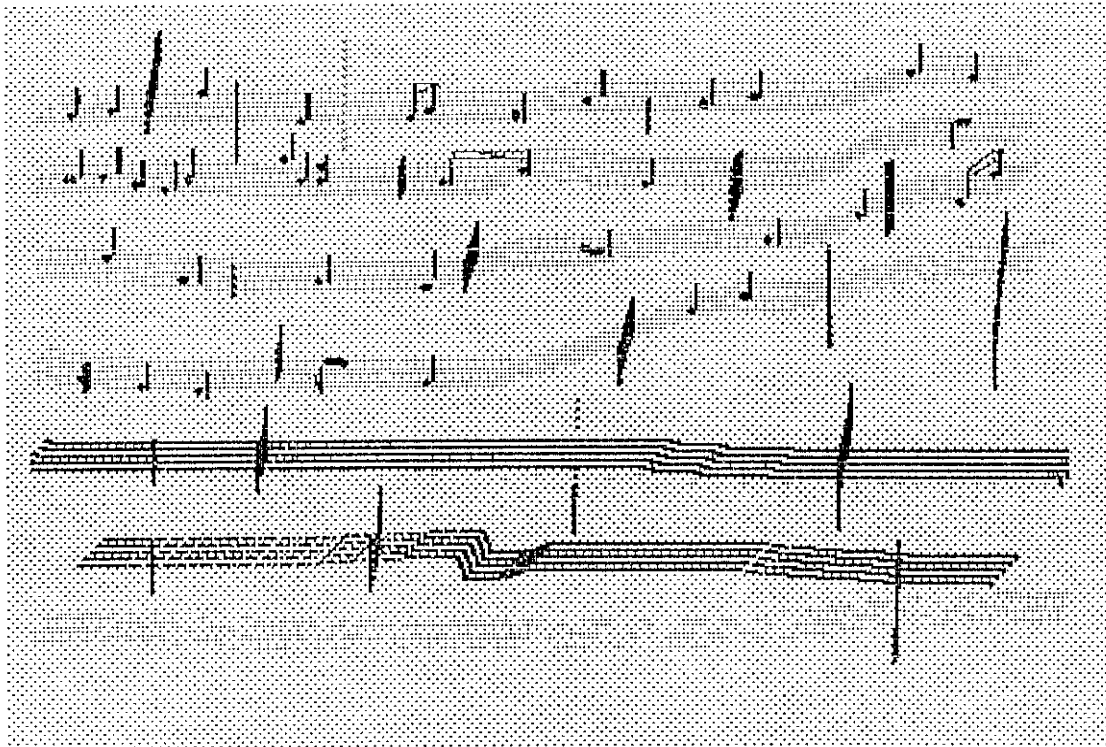
DE GROTE 'K' VAN CULTUUR

*Gij komt luisteren naar gedichten,
en kijk, wat het oog al niet ziet:
vele rijkelijk uitgedoste mensen.
Zelfs met Pasen is men zo schoon nog niet!*

*Natuurlijk heeft cultuur niets met godsdienst te maken
– al schilderde men menig godsdienstig tafereel –
minder nog is zij verwant met klederdracht,
maar men komt in rok en sieraden merkt men veel.*

*Men loopt kaarsrecht en kijkt vanuit de hoogte.
In beroemd gezelschap is men in z'n element.
Men discussieert druk over ingewikkelde metaforen
en oho, hilariteit als iemand zelfs het woord niet kent.*

*Men praat en men drinkt (bij voorkeur champagne),
en een muzikant vertolkt vol overtuiging een lied.
De dichter beziet dit ingetogen carnavalesk publiek,
en triest weet hij:
voor deze mensen schreef hij zijn gedichten niet.*

HET LIED VAN DE STILTE

Het is koud. Het is nat. Het is slijk.

De regen hangt als een gordijn recht naar beneden. Er is geen wind maar toch zou je zweren dat het lichtjes waait doordat de vele kleine waterdruppels de bladeren van berken, eiken, en zovele andere bomen die ik niet kan benoemen, geweldloos beroeren. Op het pad hebben zich plassen gevormd en ontelbare kleine cirkels deinen er verloren in uit, alsof ze nooit hebben bestaan.

Het bos ligt er verlaten bij. De bewoners van dit domein hebben allen een schuilplaats tegen de regen gezocht en laten zich zien noch horen. Enkel een vogel die van de ene boom naar de andere klapwiekt in de hoop er een droger plekje te bemachtigen, krijst vloekend zijn stem door het zacht monotoon geruis van de regen.

Een stortvloed zou je dit bezwaarlijk kunnen noemen, maar het vruchtbare water komt gestadig naar omlaag en doordrenkt de aarde samen met haar overmoedige creaturen die zich met dit weer nog buitenshuis durven te wagen. Naast de paden, waar het gras nog ongerept in vrije verwildering zijn gang mag gaan, wordt de bodem zo zacht als een spons en zuigt hij zich vol water. Naast die paden wandel ik, zo mogelijk gedachteloos, met de handen in mijn broekzakken, het hoofd lichtjes hemelwaarts gericht. Elke voet die ik in het gras neerplant veert zachtjes terug, alsof ik over een natte matras ga, en telkens als ik een voet oplicht maakt de grond een zuigend geluid. Ik voel de druppels als een weldaad op mijn gelaat en een koude tinteling wekt een ongewoon gevoel van leven in mijn huid op. Mijn kletsnatte haren plakken tegen mijn hoofd en dikke druppels bengelen aan mijn neus en kin, laten los en nieuwe druppels vormen zich, telkens weer hetzelfde lot met hun voorgangers delend. Ik verwacht niet hier nog andere mensen tegen te komen met dit weer want ook de mens zoek op zulke momenten een schuilplaats op, zij het dan in bakstenen en betonnen dozen, met wanden die op sommige plaatsen doorzichtig zijn. En ergens vind ik dat stom, omdat er op die momenten toch ook veel te beleven, zoveel te missen valt. Rust, bijvoorbeeld. Stilte. En toch is deze stilte geen stilte, is deze rust geen rust, want er beweegt meer dan het oog kan zien, meer dan het oor kan horen. En toch...

Ik moet even het pad op omdat een omgevallen boom – een overblijfsel van een storm vroeger in het jaar – mij een verdere doorgang op de berm verspert en ik schuif uit op de vette, zavelkleurige aarde, zodat ik het evenwicht verlies en bijna ten val kom, maar dat ik met enkele acrobatische en clowneske bewegingen weer onder controle krijg. Ik ga terug op het gras lopen, waar mijn voeten een beter contact met het aardse voelen. Zo meteen is er een

kleine open vlakke, een soort weiland, dat ik zal oversteken tot ik bij de beek kom. Dan even naar rechts, het houten bruggetje over.

Op het bruggetje blijf ik staan. Er stroomt nú meer water dan anders door de beek en ik zie enkele afgeworpen takken mee dobberen; richting...? Daarheen waar het water hen ook mag voeren. En terwijl ik die takken uit mijn gezichtsveld zie verdwijnen valt het mij op hoe ritmisch en harmonisch al de geluiden van het bos, de beek en de regen zich samenvoegen. Bijna een lied. Een lied bestaande uit niets. Een lied bestaande uit stilte. En toch...

Ik spits mijn oren en tracht de juiste maat, het juiste tempo te vinden en ik zet, eerder onbewust, mijn weg verder, mijn schreden richtend naar het zonet ontdekte, muzikaal ritme. Mijn voeten maken in het hoge gras het geluid van percussieborstels, die in een gelijkmatige, roerende beweging over de snaardrum worden gewreven, terwijl het zuigende geluid dat van onder mijn schoenzolen vandaan komt zou kunnen doorgaan voor de klank die wordt voortgebracht door de koperen bekkens, die door middel van een pedaal en een voet met evenwaardige tussenpozen tegen elkaar worden gesmaakt. Snaren van cello's worden door de strijkstokken van het regengordijn aan het trillen gebracht en hun warme stemmen geven een rustgevende, betrouw- en onverwoestbare achtergrondorkestratie. In de beek naast mij bevinden zich enkele violen die, afwisselend met een her en der verdoken koperblazer, de melodie vertolken. Ergens ver weg klinkt een dwarsfluit die langzaam maar zeker haar plaats in de orkestbak komt opeisen en op de plaats waar de boomgroei iets minder dicht, en het bijgevolg iets lichter is, neemt ze zelfs even de solopartij van de violen over. Een eindje verderop ligt een vijver. De cello's nemen een crescendo en brommen er vrolijk en lustig op los. Een door mij opgeschrikte eend brengt het riet van een fagot in vibratie, bijna onmiddellijk gevolgd door twee of drie piccolofluit die, kortstondig schetterend, naar een andere boom toe vliegen. De cello's verdwijnen terug naar de achtergrond, de fagot en piccolofluit verstemmen. De violen buigen af naar links. Een licht briesje brengt een koor tot meerstemmige samenzang. Pianissimo, dat wel, maar niet weg te cijferen. De eiken bassen zachtjes en enkele jonge populieren nemen de fijnere, frissere en hogere tonen voor hun rekening, terwijl een rij zilverbouken stilletjes mee neuriet.

Even plots als het zangkoor van zich liet horen ebben de stemmen weer weg. Ook de cello's beëindigen één voor één hun partij. Het gordijn wordt langzaam opgeheven, totdat er van enige neerslag hoegenaamd geen sprake meer is en de laatste strijkstok voor onbepaalde tijd veilig wordt opgeborgen; het lijkt erop dat het lichte briesje voldoende was om de regenwolken te doen wijken. Doorweekt tot op het bot bewerken de percussieborstels nog steeds het vel van de snaardrum en de koperen bekkens volgen nog hun ritme, maar de rand van het bos is niet meer veraf. Dan zullen ook de bekkens verstemmen op het asfalt en eens thuisgekomen verdwijnt ook het ritme van de borstels.

De bomen dampen in de voorjaarszon die zo-even vanachter de wolkenmassa haar blozende gezicht en haar liefste glimlach tevoorschijn toverde. Enkele piccolofluit laten weer van zich horen. Een nieuw lied kondigt zich aan, maar nu een lied van drukte, van hervat leven.

Een auto suist me voorbij als ik de asfaltweg opkom; het geluid van de banden op het natte wegdek klinkt me bombastisch in de oren, in niets vergelijkbaar met het lied van de regen, de beek en het bos. Het lied van de rust die geen rust is. Het lied van de stilte die geen stilte is, want steeds beweegt er meer dan het oog kan zien, meer dan het oor kan horen. En toch...

GESLOTEN NAAKT

*Het vrouwelijk naakt
lag gesloten
op het vers geoogste hooi.
Ze was net ontwaakt;
ik vond haar
ontegenzeggelijk mooi.*

*Ik had haar zo lief;
geheel vertederd
kwam ik naderbij geslopen.
Geen enkele grief
opperde zij,
en bladerde voor mij open.*

GEWOONWEG WEG

*Liep ik van je weg
of was jij het?
Of misschien liepen we wel tegelijk
weg van elkaar.
Nergens naartoe.
Gewoonweg weg.*

*Misschien had jij wel iets nieuws ontdekt
in jezelf of in iemand anders,
iets dat beter bij je paste dan ik,
en liep jij wel degelijk
ergens naartoe.
En niet gewoonweg weg.*

*Misschien was ik je beu en wilde ik weer alleen zijn.
– Hoewel. –
Misschien zag ik ergens de zon weerspiegelen
in het doffe zilver van een vijver, of...
misschien liep ik wel weg van mezelf.
Nergens naartoe.
Gewoonweg weg.*

*Misschien liep jij wel naar iemands open armen
die sterker waren dan de mijne ooit zullen worden.
Naar iemand die je gaf wat je nodig had
en niet enkel zichzelf.
Een huis? Een kind?
Liep jij daar naartoe?
En niet gewoonweg weg?*

*Misschien wilde ik onder je vandaan
want van ons beiden was ik steeds de zwakkere gebleken.
Misschien...
Misschien zoek ik wel naar verklaringen die er niet zijn
en die ik eigenlijk ook niet nodig heb
om mezelf te zijn of te blijven,
en wil ik enkel weten of ik ergens naartoe ging.
Of gewoonweg weg.*

*Misschien was jij al wel weg voor ik er erg in had
maar stond jij nog een tijdje naast me op de bühne.
En misschien was het pas toen je me op de schouders tikte
en zei dat je weg was, dat ik het toen pas echt besepte
en me afvroeg: Waar is ze ergens naartoe?
Gewoonweg even weg?*

*Het duurde een hele tijd voor het
in mijn diepten was doorgedrongen,
maar aanvaarden kon ik het niet.
Ik hield van je.
Ik houd nog van je.
Dat schrijf je niet zomaar ergens naartoe.
Niet gewoonweg weg.*

*De maan bescheen jouw rimpelig gezicht
– gele, groene blaren –
en de avondwind wuifde speels met jouw
feeëriek belichte haren.*

*Zintuigen heeft men je bij jouw creatie
vergeten mee te geven;
jij staat daar maar te ademen en
stilletjes te leven.*

*Toch wek jij afgunst bij mij op, jij
stoere wilgenboom.
Zo stilletjes te kunnen leven, dat
was ooit mijn droom.*

MAG IK U EENS WAT VRAGEN, DOKTER?

"Mag ik u eens wat vragen, dokter?"

Stel: ik voel me de laatste tijd niet zo bepaald levendig. Nu ja, de laatste tijd. Eigenlijk heb ik me nooit zó levendig gevoeld. Ik kan me tenminste niet herinneren ooit eens, gewoon voor de lol, 's morgens vijftig keer de trap op en af gelopen te hebben; niet vóór en niet na mijn ontbijt, dokter. En ik ben ook nooit in de zomer op wintersport geweest, zoals u wel eens doet, dokter, maar ik kan me dat niet veroorloven. Kijk, als werkeloze heb ik het sowieso al niet breed, tenzij in mijn lichaamsmaten, maar financieel, ziet u. En dat gaat aan je vreten, dokter. Zó'n stuk heeft het al aan me gevreten. En op de bank is het ook niet alles, tenminste, laatst heb ik de bediende een rode balpen moeten lenen: "... anders kon hij mijn rekening niet bijwerken," zei hij. Nee, bij de bank is het ook niet pluis, en toen ik laatst een lening aanvraag ter financiering van een koop die ik zou willen sluiten – nu zijn er vele zaken die ik me zou willen aanschaffen, dokter, maar dat gaat niet want ik ben werkloos, weet u wel, en dat moet je wel op de kleintjes letten. Ja, het moet wel op de kleintjes, want groter zie je niet.

Maar we hadden het over de lening, dokter. Kijk, bij de bank zeiden ze dat ze die onmogelijk konden toestaan, tenzij ik een borg kon vinden die ook nog zijn of haar handtekening op een papier wilde krabbelen. Gedateerd en wel. Ja, dat moet wel want anders is zo'n papier immers niet rechtsgeldig weet u. Maar waar haal ik als alleenstaande werkeloze een borg vandaan? Björn Borg? Die schijnt de laatste maanden ook niet meer zo solvabel te zijn. Enkele weken geleden las ik over hem nog in de krant dat een rechtbank in Zweden de verkoop van twee van zijn optrekjes had gelast. Nu ja, optrekjes? Je kan er een hele school in onderbrengen en die zou dan nog een mooi speelterrein voor de kinderen hebben ook. Niet dat ik er iets op tegen heb dat er voor kinderen een redelijke ruimte voor recreatie wordt voorzien hoor, dokter, maar in mijn tijd was dat allemaal uit den boze. Een slecht geplaveide binnenplaats van twaalf bij dertig meter, en daar moest je met z'n honderdtwintigen op. Om te spelen, dokter! Kan je nagaan. Je mocht al blij zijn als je niet op iemands tenen stond. En nu heb ik persoonlijk niets tegen spelen hoor, dokter, ik heb het vroeger ook gedaan, al was het dan niet op die onwaarschijnlijk slecht geplaveide speelplaats op school waaraan je je gezicht toch zo mooi kon openhalen bij het lopen. Eigenlijk eerder bij het vallen hoor, dokter. Als je tenminste even de ruimte had om te lopen, en dan moest je nog verdraaid snel zijn ook. En dan gebeurden er natuurlijk ongelukken. Even struikelen over een iets omhoogstekende plavei en hop: daar ging je gezicht. Om over knieën en kleren maar te zwijgen. En als je dan nog (net als ik) een brilletje droeg, dan werd het helemaal mooi.

Maar ik had het over de bank, dokter. Het lijkt me sterk dat banken enkel een lening toestaan aan diegenen die hun aankopen ook zonder financiering kunnen betalen, en niet aan mensen die er behoefte aan hebben. Wij werklozen, wij zijn een verdacht volkje, dokter. De bank beweert dat de statistieken hebben uitgewezen dat wij slechte terugbetalers zijn. Nu voel ik mij door die statistieken helemaal niet op mijn teentjes getrapt hoor, dokter, want nu weet ik per toeval ook wat diezelfde statistieken over dokters en advocaten zeggen en dan voel ik me zelfs nog een beetje gevleid. Maar ziet u, ik had (of heb) die financiering eigenlijk hard nodig om me tijdbesparend aan mijn hobby te kunnen wijden. Nu heb ik als slechte terugbetaler tijd zat, zal u zeggen, en dan heeft u nog gelijk ook. Ik kan de hele dag in de kroeg aan de tapkast hangen en hup: in geen tijd zat. Even een grapje er tussendoor, dokter, dat mocht toch nietwaar?

Nee maar, dokter, nachten heb ik er van wakker gelegen en als ik sliep droomde ik ervan. Ik móést gewoon die financiering hebben, zodat mijn toekomstplannen meer vorm zouden kunnen krijgen en mijn mogelijkheden een niet te onderschatten uitbreiding zouden aannemen. En uitbreiding moet er zijn, dokter. Investeren! Laten renderen totdat ze je pensioeneren! Ja, ik schrijf af en toe wel eens een klein gedichtje, dokter. Dat deed ik al toen ik nog vrij jong was. Niets om over naar huis te schrijven hoor, zeker niet... zéér zeker niet, want dan zou je nogal wat gedonder hebben gehad. Die gedichtjes van mij, die waren nogal erotisch getint, ziet u, en mijn ouders waren nog gewoon ouderwets katholiek... Wat dan weer tot gevolg had dat ik die gedichtjes 's nachts moest schrijven als iedereen sliep, en zo... bij het licht van een kleine, zwakke lantaarn, die zelf meer stroom vrat dan dat ze een armetierig lichtje liet schijnen, moest ik toen mijn gedichtjes schrijven. Dat was een hele bedoening, dokter. Ik heb er deze bril aan overgehouden. Nu ja, deze? Het is mijn zesde al. Ja, als je 's winters een tijdje buitenshuis hebt doorgebracht in een zuiver vriesluchtje en je komt daarna terug binnen, dan zie je opeens geen flikker meer – niet dat die daar is hoor, dokter – maar de bril moet worden schoongeveegd, en dat met zulke bevroren vingers. Jarenlange reumatiek is er niets tegen. De vingers doen dan niet meer wat je wel zou willen dat ze deden en: pats, boem... daar hoor je je brilletje aan gruzelementen vallen. Horen, dokter, want voelen met zulke vingers... En zien doe je ook geen donder meer dus je kan op de tast opzoek totdat je dat vervloekte brilletje hebt gevonden. En dat doe je meestal pas nadat je iets onder één van je voetzolen hebt horen kraken. En dat is dan nog het ergste niet, dokter, maar dan moet je naar zo'n oogarts gaan en daar mag je zitten wachten in de wachtkamer tot het jouw beurt is. Niemand in zo'n wachtkamer wéét wanneer hij aan de beurt is, dokter, ze kunnen immers niet zien wie er voor hen al was en wie er later is binnen gekomen. Dat is lang wachten, dokter, als je denkt dat je de laatste bent en je laat je beurt aan nieuwkomers, die je niet hebt zien arriveren, voorbijgaan. En daar zit je dan in de wachtzaal met een drie jaar oud weekblad tegen je gezicht geplakt, ongeïnteresseerd de bladeren om te draaien want lezen gaat natuurlijk ook niet. Ik weet wel gezelligere dingen hoor, dokter. Maar ja, uit noodzaak moet je natuurlijk die nieuwe glazen voor je bril wel hebben.

Over noodzaak gepraat, dokter, die financiering neemt mijn levenslust weg. En ik slaap veel te weinig, dus als ik opsta en al slaapwandeland naar de badkamer strompel om me te scheren – ik moet wel altijd opletten dat ik geen stuk van mijn hoofdhaar mee afscheer – dan voel ik mij helemaal niet lekker dokter, en zelfs na de daaropvolgende douche kan ik mij maar net, en met een grote dosis goede wil, onder de levenden rekenen. Als je niet voldoende slaapt heb je sowieso een rotdag. Ja, ik weet wel, dokter, ik heb de hele dag toch niets te doen. Maar niets doen op een rotdag is veel erger dan niets doen op een dag dat het zonnetje voor je buiten schijnt. En ik kan het weten, dokter, ik heb al wat rotdagen achter de rug. Nu wil ik niet klagen, maar mij is het zeker niet over rozen gegaan. Wat ik trouwens een stupide uitdrukking vind. Wie, in bezit van zijn verstandelijk vermogen, gaat er nu over rozen lopen? Iedereen weet toch dat die dingen doorns hebben. Natuurlijk als je nu per se enkele

schrammen wilt oplopen om dan later in de kroeg tegen je kameraden te kunnen beweren dat je de hele dag in de tuin hebt gewerkt, terwijl je niets anders hebt gedaan dan televisie kijken vanuit je luie zetel. Wat weer zo'n stupide uitdrukking is. Ik heb nog nooit één luie zetel gezien. Maar wel luie mensen die hun dikke kont in het daarnet beledigde voorwerp bombardeerden.

Ach, laat maar, dokter. Ik begin weer te vitten. Dat heb ik veel de laatste tijd en dat komt omdat ik overal zo de pést aan heb. Dan begin ik muggen te ziften, spijkers op laag water te zoeken, mieren te neuken, spijkers met koppen te slaan, kortom: allemaal zaken die ik van de R.V.A. niet zou mogen doen, want zij denken daar dat dat werken is.

Hoe dan ook, ik heb een borg gevonden die wil tekenen, en overmorgen is het zover. En als dat nieuwe spul dan op mijn kamer staat zal ik me waarschijnlijk veel rustiger voelen, dokter. Maar mag ik u eens wat vragen, dokter? Zou ik die financiering nu wel nemen? Lijkt het u wel een goed idee, gezien mijn financiële situatie? (...) Ja, dat vond ik zelf ook al. Een mens moet nu eenmaal af en toe enig risico nemen, nietwaar. Maar wat zou u doen in mijn plaats dokter? (...) Juist ja. Voor zulke aankoop heeft u geen financiering nodig. Maar mag ik u nog eens...? Wat? O ja, het briefje voor de ziekteverzekering. Hoeveel ben ik u schuldig? (...) Dat is ook niet niks. Nu ben ik wel verplicht om die financiering te nemen. Grapje hoor, dokter. Goedendag, dokter.

O ja, wat ik u nog vragen wou: ik voel me de laatste tijd niet zo bijzonder levendig, dokter. Nu ja, de laatste tijd. Ik geloof dat ik aan rust toe ben, en nu vraag ik me af: zo'n wintersportvakantie in de zomer...? Oké. Tot de volgende keer dan maar weer. Dag, dokter."

*Dat huis verbergt jouw lichaam
als een habijt een kloosterling;
de vensters laten toe even onder je kap te kijken
en de bloempotten op de vensterbanken
geven de kleur van jouw ogen weer.*

*Ik wandel elke dag zwijgzaam
en hoopvol voorbij de appelbomen, die op hun beurt,
en vooral in de groene maanden,
jouw huis verbergen, maar de deur
waarachter een hart huist dat mijn bloed
doet stampen, blijft gesloten.*

*Ook de tuin schildert jouw aanwezigheid niet;
de lege drooglijn is stille getuige.
Morgen misschien.*

*Ik stap langzaam het huis met de appelbomen voorbij,
verder de eenzame weg op
want weinigen weten het bestaan of van de weg,
of van het huis, of van het hart.*

*Het hart dat ik op een zonnige dag eens gevolgd ben
tot het werd opgeslokt door dat huis daar.*

*En ik benijd de muren die jou omringen,
het badwater dat jouw lichaam strelend kust.
Maar bovenal benijd ik de man
die 's morgens met vaste tred
door die deur komt gegaan;
die jij ten afscheid zoent
en gelukkig glimlachend
"Tot vanavond!" nawuijft.*

*Vingers door denkbeeldig haar,
over denkbeeldige schouders naar beneden.
Langs borsten zonder camouflage,
naar brede heupen, slanke benen.*

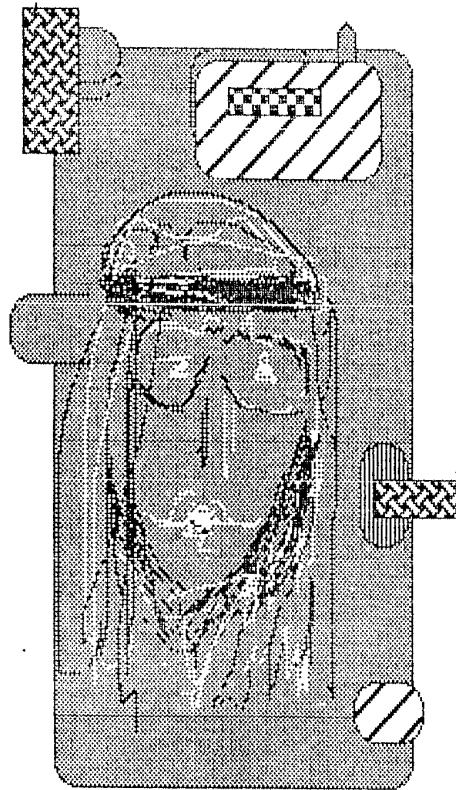
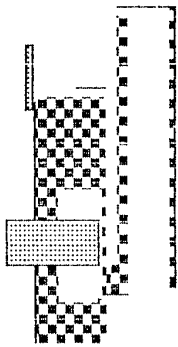
*Het labyrint dat jou omringt
zou tussen lakens even worden opgeheven
om zich achter mij weer te sluiten,
tussen brede heupen, slanke benen.*

*Ik zou naast je ontwaken, een hand
langs jouw ontmaskerde billen laten zweven.
Heuvel op en heuvel af. Prachtige
brede heupen, heerlijk slanke benen.*

*Verloren hart. Verdwaalde ogen
komen ijlings terug gedreven,
zien een omkaderde, gefixeerde vrouw.
Papieren heupen, dito slanke benen.*

*Zien een foto. Oud. Vergeeld.
Zien een beeld uit een ver verleden.
Zien het afscheid, hoe je wegging:
wiegende heupen, snelle benen.*

*Zien voorbije jaren, veel in aantal.
Het verlangen is nog warm gebleven.
In stilte droom ik daags nog zwoele nachten,
sterf ik de verdrinkingsdood aan jouw brede heupen,
verkeer ik in ademnood tussen jouw slanke benen.*

DE SPIEGEL

Hij kwam het eerst in hun leven toen zij het nieuwe huis inrichtten. Bijna drie jaar hadden ze in een huurhuis gewoond en uiteindelijk hadden ze een bescheiden woninkje kunnen kopen in een rustige straat. Na al die tijd na hun eerste huwelijksnacht zouden zij beschikken over een eigen huisje met (een al even bescheiden) tuin; voor de kinderen later... en waarschijnlijk zouden ze er ook wat kleinvee houden.

Er was nog veel werk aan de winkel want raamkozijnen en deuren konden best een lik verf verdragen. Er moest behangen worden, een deel van de sanitaire installaties en enkele elektrische leidingen waren dringend aan vernieuwing toe. Daarna kwam de verhuiswagen met de meubels en die werden voorzichtig en zorgvuldig naar hun smaak geschikt. Enkele schilderijen en foto's werden aan de muren verankerd. Toch miste de vrouw nog iets: een levensgrote spiegel, voor in het portaal.

Deze spiegel werd besteld, en hij werd geleverd twee dagen voor de definitieve ingebruikneming van het pand. Hij werd bevestigd naast zo'n rechtop-rechtaan kapstok met enkele haken en krullen aan de bovenkant, robuust en betrouwbaar. De vrouw keurde de spiegel en ze keurde zichzelf in de spiegel. Het ontlokte haar een goedkeurend "Mmmh", maar of het hier de spiegel dan wel haar zelfvoldaanheid omtrent haar figuur betrof, dat was moeilijk uit te maken. Feit was dat de spiegel hing, in een bescheiden huis, in een rustige straat, ten huize van een alledaags, drie jaar gelukkig gehuwd echtpaar.

* * *

De spiegel zag. Niet veel want zijn gezichtsveld was beperkt, maar hij zag. Vooral zag hij die vervelende kapstok die hem heimelijk in zijn zijde kwam porren en die als hij de kans schoon zag om enkele natte regenjassen voor het gezicht van de spiegel te schuiven, het zeker niet zou nalaten. De spiegel wou dat hij tenminste twee handen had, dan zou hij die jassenknecht wel eens op zijn plaats en liefst ook nog een eindje verderop zetten.

Maar hij zag meer. Hij zag de man 's morgens vertrekken: aktetas in de hand, grijze overjas aan en... verdulleme... hij had zich weer eens gesneden bij het scheren. Vrouwetje gaf er dan een kusje op en de glimlach die daarna zijn gelaat sierde vertelde de spiegel dat het de man dáár feitelijk om te doen was. Hij deed het trouwens bijna iedere dag. De man opende

dan de deur en stapte de duisternis in. De deur werd door het vrouwtje weer gesloten en stevig op de grendel gedaan. Zij was nog in een lange witte kamerjas die bijna tot op de grond reikte. Ze had zich op dat tijdstip nog niet opgemaakt, dat was voor later, want eerst... zonder omwegen terug naar bed en nog minstens drie uur onder zeil. Dát wist de man niet. Maar de spiegel wist het wel.

Later op de dag zag de spiegel de vrouw weer, nu wel opgemaakt met schmink en mascara. Haar dunne lippen had ze rood geverfd. Ze bekeek zichzelf in de spiegel, trok haar rok recht en draaide die totdat de sluiting goed aan de zijkant zat, nam zonder van de spiegel weg te kijken haar regenjas van die lange schlemiel naast hem en werkte zich in haar jas. Nog even met de hand door de krullende haarlokken, waarvan er klaarblijkelijk enkele niet op hun plaats zaten, en dan ging ook zij de deur uit. "Toch een knap vrouwtje, mijn vrouwtje," wist de spiegel toen hij haar uit zijn ooghoeken zag verdwijnen.

* * *

De spiegel was ook veel alleen (als je tenminste die vulgaire kapstok niet meerekende), maar erg vond hij dat helemaal niet want ze kwamen toch altijd weer naar hem toe en dan keurde hij zijn mannetje (die hij meneer noemde) en zijn vrouwtje. Dat deed hij nog het liefst op zaterdagavonden en zondagmorgens, want zaterdagavonden deden zij uitstapjes en zondagmorgens gingen zij steevast naar de mis, wat dat dan ook mocht wezen. Het scheen, voor hen in ieder geval, belangrijk.

Op zaterdagavonden droeg meneer zijn aktetas niet meer en er hing rondom hem, net als bij zijn vrouw trouwens, een walm van luchtjes die je veeleer in een exotische bloementuin zou verwachten. Het vrouwtje had dan gewoonlijk haar beste, mooiste en nieuwste (en duurste) kleren aan; een beeldje om te zien. De spiegel zou dan telkens de lippen hebben willen tuiten en een fluittoon ten gehore hebben gebracht, maar uit respect voor het vrouwtje deed hij dat niet. Hoewel zij het misschien wel graag zou hebben gehad. Meneer zeker niet.

Soms werd het echtpaar op zulke avonden door vrienden afgehaald, hoewel dat 'soms' eerder de uitzondering dan de regel was en zij meestal getweeën-alleen, arm in arm het huis verlieten. Ook als ze weer thuishkwamen waren ze alleen, maar gewoonlijk verkeerden ze dan wel in een heel andere stemming dan toen ze vertrokken. Het vrouwtje hing dan gebeurlijk al eens rond meneers nek, deed haar schoenen vlak voor de spiegel uit en beschuldigde haar voetbeschermers ervan dat ze knelden. Meneer zijn jas hing meestal te ver naar achteren, zodat zijn kraag ergens op zijn schouderbladen rustte. Aan zijn roodachtige, vochtige ogen zou je kunnen opmaken dat hij geweend had, hoewel dat in strijd was met zijn en haar stemming, want het ging van: "Joepêkee" en "Hebt ge die Jean bezig gezien?" en "Kent ge die al van...?" Die zaterdagavonden moesten steeds een lollige boel zijn, vermoedde de spiegel. En ook hij kreeg zijn deel van de pret als jas en overjas zomaar over de kapstok heen werden gesmeten, zodat alleen nog diens voetstuk zichtbaar was. Dan grinnikte de spiegel zelfvoldaan.

De zondagochtenden waren dan weer heel anders. Het lachen was hun beider vergaan en ze keken alsof er in de familie iemand gestorven was. Ook hun kledij was niet meer zo fraai, haar make-up niet zo opzichtig, en hun intimiteiten waren getemperd. De stilte had iets sereens. "Wat was dat toch voor een ding die mis?" vroeg de spiegel zich af. "Was iedereen daar zo?" Arm in arm verliet het jonge paar dan het huis.

* * *

Zo verliepen de weken voor de spiegel. Bijna elke week was een cliché van de voorgaande. Ja, af en toe kwam er al eens bezoek en die wierpen dan allemaal hun jassen op die lange van hiernaast. Vier weken geleden was er een wat oudere heer die een hoed droeg op bezoek geweest. Haar vader, veronderstelde de spiegel. Die hoed stond langmans helemaal niet slecht, vond hij. Het was echt een grappig gezicht.

Mensen kwamen, mensen gingen... Af en toe (wekelijks eigenlijk) werd de spiegel tot glimmens toe gepoetst, en dat was zowat alles dat inhoud gaf aan zijn bestaan.

- - - - -

't Vrouwtje was merkkelijk dikker geworden. De spiegel was er vast van overtuigd dat, als ze met haar gezwollen buik nog verder naar voren en met haar schouders nog verder naar achteren zou lopen, dat ze zich dan horizontaal zou voortbewegen. Ook was de spiegel een beetje misnoegd omdat er kennelijk tussen het koppel een geheim was gegroeid dat hij niet kon vatten. Man en vrouw keken elkaar aan met ogen zoals hij ze nog nooit eerder gezien had, en ze fluisterden elkaar woorden in de oren die de spiegel onmogelijk kon verstaan. Dan waren diezelfde ogen er ook weer.

Er kwamen ook allerlei vreemde dingen door de deur. Knuffeldiertjes, bijvoorbeeld. Ja, dat kende hij van de schoonbroer van 't vrouwtje, of beter gezegd: van diens kinderen, want die kwamen hier al eens over de vloer en plakten altijd met de vuile handjes op de spiegel. Knuffeldiertjes? Oké. Maar dan kwam meneer eens thuis met een verstelbare plastic aardappelbak op wielen, dan weer met blauwe poppenkleertjes, dan weer met iets dat op een konijnenhok leek... De spiegel begon aan meneers verstandelijke vermogens te twijfelen. En nu de laatste dagen liep hij met kartonnen dozen te zeulen. "Daar zullen we er nooit genoeg van hebben," beweerde hij. De spiegel dacht er anders over. Ook had hij meneer al eens in overall gezien, beplakt en besmeurd van onder tot boven, en hij riep naar 't vrouwtje dat haar kamertje klaar was. De spiegel had altijd gedacht dat 't vrouwtje al een 'kamertje' had, en dat ze dat deelde samen met meneer. Zou hij zich vergist hebben?

* * *

Enkele dagen later was er een drukte van jewelste. Meneer was die morgen niet naar zijn werk gegaan, en als de spiegel het goed begrepen had zou hij de eerstvolgende dagen ook nog verlof opnemen. Tegen de middag aan hoorde hij 't vrouwtje op meneer roepen: "Schatje!! Schaaatje!!! 't Is zover!" De spiegel zag meneer in allerijl met – volgens hem kon het niet anders – op voorhand gepakte valiezen sleuren; hij had een hoofd zo rood als een rijpende tomaat. Hij hielp het stevig verdikte vrouwtje in een jas en ze smeerden 'm langs de voordeur. Zonder de spiegel ook maar één keer aan te kijken en die haalde gekwetst, omdat hij er niets van begreep, zijn neus op. "Ze zou beter eens op dieet gaan," was zijn ongevraagde mening.

* * *

Meneer kwam pas laat de volgende dag weer thuis. Alleen. En hij was duidelijk in de wind ook. Hij wurgde de lange smalle bijna met zijn sjaal. Had de spiegel over handen kunnen beschikken en inzonderheid over een duim, hij zou net als Caesar in vervlogen tijden

zijn duim naar de grond hebben gericht. Maar de wurging ging niet door. Wel had meneer drie pogingen nodig om zijn jas aan één van de haken aan de kapstok op te hangen, waarna hij bijzonder lichtvoetig in de woonkamer verdween om zich de eerstkomende uren noch te laten zien, noch te laten horen.

* * *

Het duurde enkele dagen voordat de spiegel het vrouwtje terugzag en toen ze thuiskwam was ze niet met meneer alleen. Op de arm droeg ze een bundel die daar juist in scheen te passen, die ze heel voorzichtig aan meneer gaf om zich van haar mantel te ontdoen – de spiegel zou gezworen hebben dat het vrouwtje weer vermagerd was – en die ze daarna weer van hem overnam. En weer bekeken ze elkaar met die uitdrukking in de ogen die hij de laatste tijd zo dikwijls bij hen had opgemerkt.

Enige tijd later kwam er geweest (zeg maar: gekrijs) uit de woonkamer. Maar niemand werd gemaand om dat lawaai te laten ophouden, integendeel, hij hoorde sussende geluidjes. "Dik vrouwtje weg. Vermagerd vrouwtje terug met bundel op de arm. Gekrijs. Gesus. Al die rommel van de voorbije weken." Bij de spiegel begon het langzaam ergens te dagen.

* * *

Enkele dagen later werd hun dochttertje gedoopt. Er was veel familie in huis – zoals bijna elke dag sinds 't vrouwtje terugkwam met dochterlief op de arm – en ze hingen allemaal hun zware jassen ('t was winter) aan zwetende vriend kapstok, en ze keken allemaal even naar de spiegel. Iedereen was op z'n paasbest. De spiegel hoorde gelach en gerammel van glaswerk, en meneer die tegen iemand zei dat: "... het voor deze éne keer toch geen kwaad kon zeker."

Even later stonden ze alweer in het portaal hun mantels en jassen aan te trekken, tot grote opluchting van een bijna onder het gewicht bezweken houten slungel. Ze gingen allemaal naar de mis. De pastoor zou al wel in de kerk zijn. En weg was de familiale stoet.

"Wat is het nú weer met die mis en die kerk?" vroeg de spiegel zich af. "'t Is toch geen zondag vandaag."

- - - - -

De spiegel zag nieuw behang. Niet echt naar zijn smaak, maar toch... het kon erdoor. Hij zou het toch nog dikwijls zien veranderen. De kapstok had ook een nieuw laagje vernis gekregen en stond nu fier naast de spiegel te glimmen.

De spiegel zag het dochttertje groter worden. 't Vrouwtje werd weer dikker en er kwam een mannelijke huilebalk bij. Meneer ging werken. De kinderen groeiden op tot jonge volwassenen. 't Vrouwtje liet haar haar verven en meneer zijn haar werd grijs. Het leven ging dus zijn gewone gangetje.

* * *

De oudste dochter had al geruime tijd verkering zonder dat haar ouders het wisten. Maar de spiegel wist het wel. Hij had het toch gezien, hoe zij de jongen die haar 'bij haar lessen kwam helpen' innig stond te kussen in het portaal. En de handen van die jongen bleven ook niet altijd waar ze verondersteld werden te blijven. Maar de spiegel liet het oogluikend toe en zweeg als vermoord. Hij vond die jongen best aardig en het zou wel in orde komen tussen die twee.

De zoon, dat was nog af te wachten. Die was nu vijftien jaar geworden en zou later graag het beroep van machinist willen uitoefenen, maar op school scheen het niet zo te vlotten. Dat kon de spiegel wel zien aan de gezichten van 't vrouwtje en meneer als zoonlief met zijn schoolrapport was thuisgekomen.

Al bij al had hij het hier bij deze vriendelijke mensen best naar zijn zin. En hij voelde zich er gelukkig.

Toen gebeurde er iets ergs. Je kon niet anders dan het direct aanvoelen. Er kwamen mensen aanbellen die aan 't vrouwtje vroegen of ze haar even binnenshuis konden spreken; er was iets verkeerd gegaan op het werk van meneer. 't Vrouwtje schrok er merkkelijk van en angstige voorgevoelens welden in haar op. Haar ogen werden vochtig. Ze gingen samen naar de woonkamer en even werd het er heel stil. Dan begon 't vrouwtje plots hartstochtelijk te wenen. Het geweent leek uren te duren. Het zou dagen duren.

Later verlieten ze de woonkamer. 't Vrouwtje zag er helemaal niet meer uit om naar te fluiten, zoals hij vroeger wel eens had willen doen. Ze zag er miserabel uit: haar ogen waren rood getraand en in een poging om haar ogen te drogen met een zakdoek, had ze de mascara met grote zwarte vegen over haar lief gezichtje uitgesmeerd. Ze keek zelfs in het voorbijgaan niet in de spiegel; ze nam haar jas en volgde de heren.

Ja, er was wel degelijk iets fout.

* * *

Enkele heren in zwarte pakken hadden een grote, zware houten kist met koperen handvaten aan de zijanten de reeds verduisterde voorkamer ingedragen. Ze spraken op bezorgde, meelevende toon tegen 't vrouwtje, maar woorden schenen deze ineengeschrumpelde, in rouw geklede vrouw niet te kunnen troosten. Niets scheen haar te kunnen troosten. De mannen gingen weer weg maar 't vrouwtje bleef in de kamer bij de kist stilletjes zitten huilen. De kinderen waren niet naar school en ze trachtten zoveel als enigszins mogelijk was hun moeder bij te staan in deze zware tijden. Ze deelden elkaars verdriet.

Familie kwam en familie ging. Vrienden kwamen, vrienden gingen. Allen met zwaar bedroefde gezichten. Allen in zwart gekleed. En soms als een wenende vrouw of man even naar de spiegel kwam kijken leek het alsof er tranen over de spiegel rolden. Ook de spiegel voelde zich diep bedroefd. Want zijn meneer... En dat arme, lieve vrouwtje...

* * *

Er stond weer iets te gebeuren. Er was een grote zwarte wagen voor het huis gestopt waaruit zes onberispelijk geklede heren kwamen gestapt. Ze gingen het portaal door, naar de voorkamer. De spiegel hoorde hen praten over wanneer de mis juist zou beginnen, hoe de dienst zou verlopen en hoe ze met z'n allen naar het kerkhof zouden gaan. De zes heren van de wagen tilden de zware kist voorzichtig op hun sterke schouders en langzaam marcheerden zij door het portaal. De voordeur stond op een kier en de eerste man duwde ze net iets te krachtig verder open. De deur raakte de lange smalle; die wankelde even en duikelde dan richting spiegel.

De spiegel barstte en viel van zijn geliefkoosde plaats aan de muur in ontelbare stukken op de grond. Terwijl de stukken vielen kon de spiegel heel even zijn omgeving vanuit vele oogpunten tegelijk bekijken en hij was de scherven er dankbaar voor.

Zo nam hij afscheid en van meneer en van 't vrouwtje dat hij altijd heimelijk had liefgehad, met nog één laatste gedachte die hem bezighield: "Wat is dat toch eigenlijk altijd met die kerk en die mis?! En 't is niet eens zondag."

GITAAR

*Jaren heb ik je liefgehad
en volgens velen verkracht.
Ik had het niet altijd in de vingers
maar ik had je in mijn macht.*

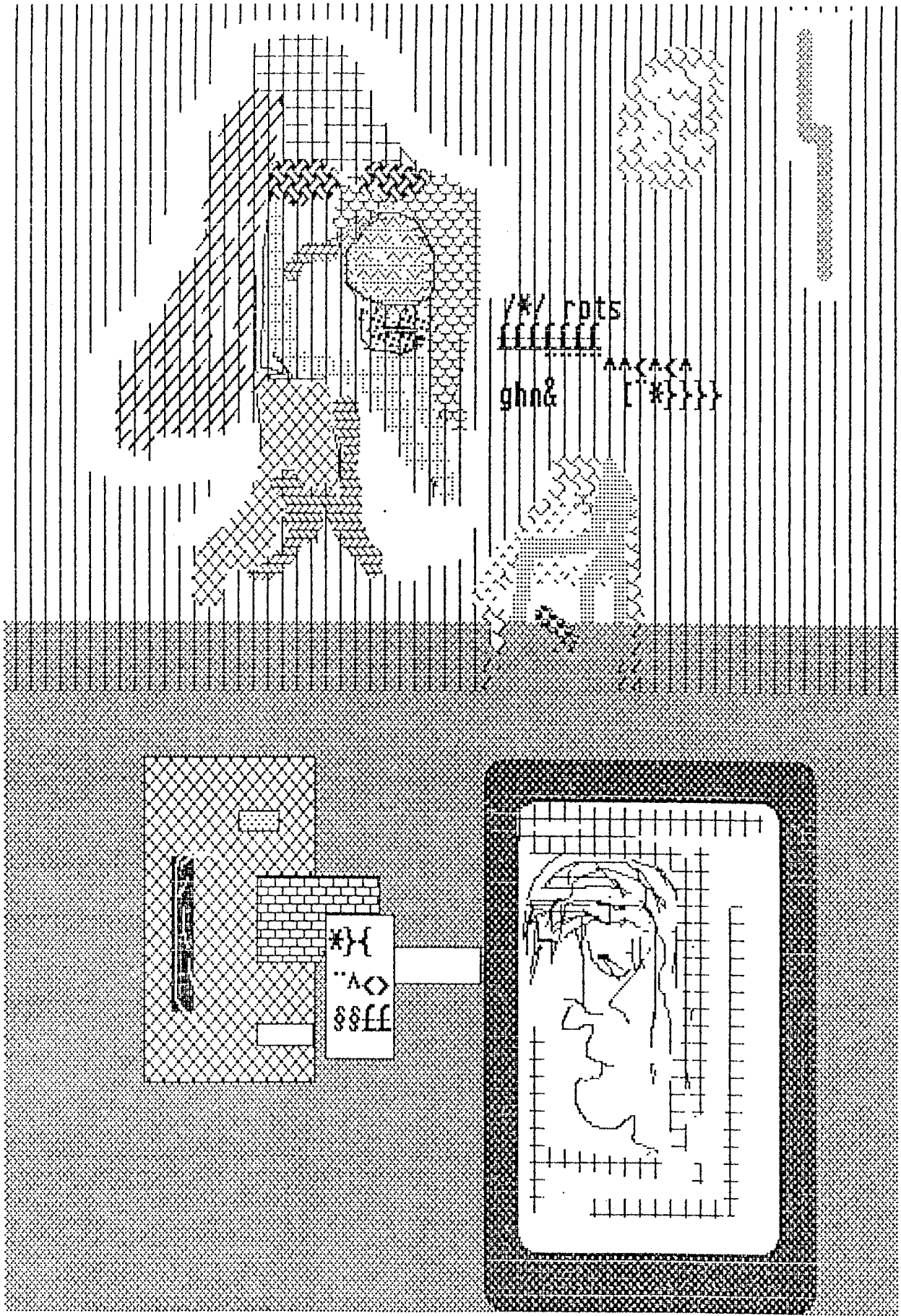
*Het publiek was niet tevreden
maar wanneer is het dat wel?
Bebloede vingers, een bloedend hart
zijn voor toeschouwers niet van tel.*

*Zij willen zichzelf kunnen terugvinden
in andermans woorden en klanken.
Zij willen even genoegzaam kunnen lachen
of sentimenteel een potje janken.*

*Jaren heb ik je liefgehad
maar ook gehaat zoals men maar haten kan.
Toch is jouw lichaam doordrongen van mijn tranen,
steunen jouw snaren nog stevig op de kam.*

*Ook jij hebt mij niet echt begrepen,
waarschijnlijk omdat ik geen gevoel voor ritme had.
Maar elk lied gaat verder, ook al wordt het nooit neergeschreven
en hangt het publiek reeds lang bij de biertap,*

*dan nog weerklinkt ergens die éne snaar
die correspondeert met een emotie die ik bijna vergeten had.
Het lied gaat steeds verder,
en daarom heb ik je jaren liefgehad.*

DE DROOM

Ik was laat thuisgekomen, dat wel, maar precies hoe laat? Dat wist ik niet.

Ik had net een ietsje teveel gedronken – tenminste, een ietsje: zo noem ik het zelf – en was als laatste klant in mijn stamkroeg blijven plakken, tot ergernis van de waardin die me al ettelijke keren had gemaand om naar huis te gaan. Uiteindelijk waggelde ik 'licht' beschonken naar buiten. De deur werd onmiddellijk achter me op slot gedraaid en de gelagzaal werd ogenblikkelijk verduisterd. Ik peddelde zigzaggend met mijn oude, krakende fiets naar huis. Ik hoefde niet ver; maximum een vijftal minuutjes. Ik stalde mijn fiets tegen de gevel en viste de huissleutel uit mijn broekzak. Was het slot koppig of had ik de verkeerde sleutel in de hand? In ieder geval duurde het nog een hele tijd voordat de deur zich voor mij opende, ik naar binnen kon gaan en tastend op zoek ging naar de lichtschakelaar, die klaarblijkelijk door iemand was verplaatst want ook dát nam enige tijd in beslag.

Daarna verliep alles vlot: de deur ging weer op slot, ik hees me via de trap naar boven, lichten werden aan- en uitgeknipt, ik kleepte me uit tot op mijn ondergoed en dook zwaar vermoeid onder de lakens. De slaap deed vrijwel onmiddellijk zijn intrede, mijn ademhaling werd zwaar en regelmatig. 'Meneer' was voor onbepaalde duur uitgeteld en sliep de slaap der onschuldigen. En het zou geen korte slaap zijn ook.

* * *

Ik was in de parochiezaal. Buiten was het winters koud en hier zocht ik naar onderdak en warmte. Ik was niet de enige. Maar het was er helemaal niet warm, en het was er pikkedonker op één zwak licht na. In het schijnsel van het licht ontwaarde ik een zittend silhouet dat ik vaag dacht te herkennen. Ik liep op het licht toe want licht betekent dikwijls: vuur, en vuur betekende nu voor mij: warmte. Het was vuur. Ik ging er met mijn gezicht naartoe gekeerd staan en stak mijn beide handen voor me uit. Het silhouet stond op en wreef mijn rug warm. Ik draaide me om en zag dat het een buurvrouw was. Maar ik zag nog meer. Achter haar stonden nog verschillende andere mensen waarvan ik er enkele kende. Zo was er de moeder van een jongen waarmee ik de kleuterklas en het lager onderwijs had doorlopen. Zo was er de vrouw die in een huis aan het pleintje net voor de parochiezaal woonde. Zo waren er enkele jongelui (kinderen nog eigenlijk) uit een kroostrijk gezin, dat ergens in de buurt gehuisvest

was, die ik niet écht kende maar die ik de laatste weken wel eens op een van mijn nachtelijke kroegentochten tegenkwam. Zo was er de vrouw die ik niet bij naam kon noemen, maar die ik er van verdacht over een zekere toverkracht te beschikken, en die op de één of andere manier macht over mij had. Ik vluchtte de zaal uit, terug naar de koude. Ik was bang van die vrouw.

Ik wilde met mijn bromfiets vertrekken maar die liet het al na enkele meters afweten. Ik liet hem voor wat hij was en ging terug naar de zaal. Niet naar binnen, neen, voor geen geld ter wereld terug naar binnen.

De drie kinderen (of jongelui) uit het kroostrijk gezin zaten met hun rug tegen de muur op de grond. Ik keek ze even één voor één aan en zag dat ze het koud hadden. Ook ik had het verschrikkelijk koud. Ik sprokkelde een flinke hoeveelheid takken bijeen (bomen stonden er in deze buurt genoeg) en stapelde die piramidaal op en tegen elkaar. "Een vuur stoken is hier verboden," waarschuwde de jongste van de drie. "En daarbij zal je nooit dat hout daar kunnen laten branden. Het is niet droog genoeg." Het lukte me wonderwel en al vlug spoten de vlammen knisperend hoog de nacht in. De kinderen keken met grote ogen naar het vuur maar durfden niet dichterbij komen. De grote hitte die het vuur verspreidde maakte het eigenlijk ook overbodig om naderbij te komen. Ze konden zich warmen vanaf de plaats waar ze zaten.

Ik moest weg. Waarom weet ik niet meer maar ik 'moest' weg. En ik ging weg. Ik kwam terug ook. Ik kan me niet herinneren waar ik geweest ben maar nu stond ik daar terug bij het vuur en de kinderen. Tenminste, daar waar het vuur geweest was want het was nu uit hoewel de takken niet volledig waren opgebrand. Integendeel. Ik ging het zaakje even nader onderzoeken en ik moest in opperste verwondering vaststellen dat het hout er uitzag alsof het nooit de vurige, knisperende tongen had gevoeld, en het stond nog altijd netjes piramidaal opgestapeld. Aan de takken was zelfs geen brandvlekje te bespeuren.

Er kwam volk uit de zaal. Verschrikt vluchtte ik naar de achterzijde van het gebouw en vond mezelf ingesloten tussen drie hoge muren en de mensen uit de zaal die me gevolgd waren. Onder hen ook de vrouw met, daar was ik vast van overtuigd, de magische krachten. Ik zocht naar een uitweg... maar vond er geen. Tenzij... Maar de muren waren wel vijf meter hoog, daar kwam ik nooit bovenop, laat staan overheen. Toch sprong ik naar boven. Tot mijn verbazing sprong ik wel twee meter hoog, het leek alsof ik bijna gewichtloos was. Zachtjes, als een geoefend parachutist, landde ik weer beneden en zette me opnieuw af om nog hoger te komen. Het was alsof iemand anders me dit dirigeerde, want zelf wilde ik eigenlijk helemaal niet hoger. Ik heb hoogtevrees. Ik bereikte nu een hoogte van wel drie en een halve meter en het leek er sterk op dat ik op die hoogte even zou blijven hangen; ik maakte zijwaartse bewegingen met de armen waardoor ik me verticaal in de lucht honderdtachtig graden omdraaide en de ongelovige blikken zag van de mensen die mij met open mond stonden aan te gapen. De toverkol glimlachte geheimzinnig. Weer dwarrelde ik naar beneden en nogmaals zette ik me af. Ik sprong nóg hoger. En weer naar omlaag en nóg hoger. En weer. En nóg. En... Ik voelde me vederlicht en vrij, maar tevens was ik doodsbang en wilde ik niets liever dan weer vaste grond onder mijn voeten voelen. Toch was dit gevoel voor mij duidelijk herkenbaar en ergens was ik ermee vertrouwd, want hoe dikwijls had ik al niet gewicht- en machteloos tegen het plafond hangen zweven, uren aan een stuk. En nog nooit had ik de lichamelijke, noch de geestelijke kracht gehad om weer op de begane grond te komen. Hoezeer ik het toen ook probeerde, ik plakte tegen het plafond en ik blééf daar plakken. Angstig. Angstig bij het idee dat ik nooit meer naar beneden zou kunnen komen. Angstig bij de gedachte dat ik plotseling wel eens te vlug naar beneden zou kunnen donderen, met alle gevolgen vandien.

Bij het volgende contact met de grond neeg ik mijn lichaam iets naar voor; ik veerde weg en belandde op een balkon van een derde verdieping. In een kamer aldaar bevond zich die ene vrouw die ik van hekserij verdacht en die een valies aan het pakken was. En bij nader inzien bleken de klederen die ze zo netjes in de koffer taste mijn klederen te zijn. Ze glimlachte naar me en plots was ik helemaal niet bang meer van haar. "Als je wilt kan ik je brommer ook wel

voor je fiksen," zei ze, "dan kan je weg. Wacht even." Ze knipte met haar vingers. "Zo," zei ze. "Klaar."

We gingen langs de achterkant de trappen af en ze begeleidde me tot aan mijn bromfiets. Ze maakte de koffer vast op de bagagedrager en nam mijn beide handen beet, kustte me, zette een stap achteruit en leunde iets naar achteren om me beter te kunnen bekijken. Ze glimlachte nog altijd. Ze keek diep in mijn binnenste en ik trachtte vruchteloos bij haar hetzelfde te doen in een poging om iets over haar te weten te komen. "Of zij...?"

"Ja," zei ze, alsof ze al mijn gedachten kon lezen. "Dat met dat zweven, dat was ik. Kom. Vertrek nu maar." Ze liet mijn handen los. Terwijl ik startte zag ik vanuit een ooghoek hoe zij nog vlug een fles wodka in mijn bromfietstas gooide. Een afscheidsgeschenk? Waarschijnlijk, want ik had het gevoel dat ik haar nooit meer zou terugzien. Ik reed weg zonder omkijken; toch wist ik dat zij mij stond na te wuiven.

Bij het eerstvolgende kruispunt verkeerde een autobestuurder merkbaar in problemen: hij gaf volledig gas en de achterwielen van de wagen maalden als een dolle molen in het rond, met als enig effect dat de wagen vanachter heen en weer slingerde, maar hij kwam geen centimeter vooruit. Toen ik wilde stoppen merkte ik dat ook bij mijn bromfiets het gas vastzat en dat ik steeds sneller ging rijden. Het stuur zat klem en de remmen deden het ook al niet. Ik kon niet anders dan laten gebeuren wat gebeuren zou. Ik ramde de auto in sneltreinvaart, net vóór het moment dat hij met gierende banden wegscheurde. Ik vloog meters door de lucht. Ditmaal echter helemaal niet gewichtloos. Met een zware plof landde ik terug op het wegdek, schoof, rolde en botste nog meters verder, om uiteindelijk bewegingloos, met de rug op de grond te blijven liggen. Ik voelde geen pijn. Ik voelde niets. Ik zag hoe mensen uit hun huizen kwamen gelopen en ik hoorde iemand roepen: "Daar rijdt 'm!" Waarna die persoon in (naar ik veronderstelde) zijn eigen wagen sprong om achter "'m" aan te spurten. Mijn mond voelde vuil en warm aan. Het werd donker.

Er werd een soort vod in mijn mond geduwd. Ik zag overal flitsende blauwe lichten. Een man met een witte jas nam het bebloede vod uit mijn mond en zei dat ik rustig moest blijven liggen. Er stonden verscheidene mensen in een kring om me heen en ik telde wel zeven witte jassen. Ik kende die zeven bijna allemaal want ooit was ik nog zo goed als een collega van hen geweest. Ook zij kenden mij maar al te goed.

Twee mannen zeulden me in de ambulancewagen en legden me op een brits. Ik probeerde iets te zeggen maar het lukte me niet. Blijkbaar was er iets mis met mijn mond en dat was te voelen ook. Trouwens, telkens wanneer ik slikte dronk ik mijn eigen bloed. De ambulance vertrok. Sirenes. Knipperlichten. Twee witte jassen voorin, vijf bij me achterin. Uitdrukkingsloos zaten ze me aan te kijken en elke keer dat ik probeerde iets te zeggen maakte er één een gebaar om me duidelijk te maken dat ik dat best kon laten en mijn krachten spaarde.

Ze voerden me niet naar een ziekenhuis. Ze brachten me naar hun kazerne. Ze reden de wagen binnen en openden de schuifdeuren van de ambulance. Eén man hielp me uit de ziekenwagen om me dan plots omhoog te tillen en over zijn schouder te leggen; zo liep hij verder het gebouw met me binnen. Zijn doel: de tweede verdieping; wat inhield dat hij met mij twee trappen op moest. Dat scheen hem niet te bevallen en de witte jassen vormden, op zijn verzoek, een soortement ketting; zo gaven ze mij als een emmer water door, van de één naar de ander, tot ik boven was. Compleet geradbraakt stond ik te bibberen op mijn benen toen ze me neerzetten. Ik zocht steun aan de trapleuning. Overal op en aan me zat bloed: in mijn haar, op mijn gelaat, op mijn handen, mijn kleren... en mijn hele lichaam voelde pijnlijk aan.

De tweede verdieping bleek een grote zaal te zijn, waarvan één zijde volledig bestond uit w.c.'s, met deuren die vanonder niet sloten en vanboven tot op borsthoogte reikten, en

douchecellen. In het midden van de zaal stonden allemaal houten kleerkastjes, zoals je die veel in zwembaden ziet. De witte jassen verdwenen één voor één. Toen ik de laatste staande hield en hem vroeg wat ik nu moest doen, bracht hij me een handdoek, vertelde me dat ik me maar moest verschonen en verdween net als de anderen; me aan mijn lot overlatend.

Ik sukkelde tot bij één van de deuren en voelde plotseling een sterke drang om me te ontlasten, maar ik kwam seconden te laat. Ik had me bevuild. Na alles wat er al gebeurd was, nu dit nog. Ik ontdeed me van mijn bevuilde onderbroek, smeed ze in de w.c.-pot en trok door. Wat kon mij het schelen of de afvoerbuizen verstopt raakten. Ik strompelde naar een douchecel en opende de kranen. Warm water. Vooral veel warm water. Ik sponsde me proper en voelde weer leven in botten en spieren vloeien. Toen besepte ik dat ik feitelijk geen kleren meer had om aan te trekken. Weer werd het mij zwaar te moede. Het probleem loste zich evenwel op toen er iets later een witte jas naar me toekwam en me net zulke witte jas en een paar lichte, witlinnen pantoffels aanreikte. Ik kleepte me aan.

"Wat nu?" vroeg ik hem.

"Zie je die deur daar?" vroeg hij en wees naar ergens aan de overkant van de zaal. "Die niet, maar die deur daar net naast, daar ga je door en dan zie je het wel." Ik vertelde hem dat ik 'die deur daar' en 'die daar net naast' helemaal niet zag, hoewel ik koortsachtig daar ergens een deur probeerde te ontwaren.

Op dat moment voegde er zich een knappe vrouw bij ons; háár witte jas liet niet veel aan de verbeelding over want haar weelderige vormen kwamen er overal goed door tot uiting. Ze lachte poeslief en verleidelijk. Ik werd meteen door haar vertederd.

"Haha!" riep de andere witte jas, alsof hij zonet het ei van Columbus had gevonden. "Ga maar even met haar mee. Zij brengt je wel waar je moet zijn."

Gedwee en met een zwoel gevoel van warmte in me volgde ik deze liefvallige verschijning naar 'die ene deur naast die andere deur'. Háár zou ik trouwens overal naartoe zijn gevolgd.

* * *

Paniek overmeesterde me. Het was donker. Niet gewoon donker: deze donkerheid was dik, leek ondoordringbaar en had de kleur van aubergines. Nergens scheen hier enig licht door te kunnen dringen; toch moesten rond deze tijd van de nacht de straatlichten zijn ontstoken maar ik kon nergens enig schijnsel van deze lichten ontwaren. Hoezeer ik me ook inspande, het donker was en bleef ondoordringbaar voor mijn ogen.

Ik zocht naar iets. Waarnaar? Dat zou ik om de donder niet kunnen hebben zeggen, maar ik zocht naar iets. Of iemand? Ik bewoog mijn lichaam zonder te weten waarheen ik het verplaatste. Ik moest verder, ik mocht niet blijven stilstaan. Bewegen. Zoeken.

Angst. Welke richting ik ook uit liep, ik bleek telkens tegen een muur aan te lopen. Was ik opgesloten? Tussen vier muren? Als dit een kamer was dan moest hier toch ergens een deur zijn. Of was dit een kamer zonder deur, zonder ramen, zonder iets behalve mezelf? Angstzweet op mijn voorhoofd. Angstgeur onder mijn oksels. Ik riep (ik weet niet meer wat) en mijn stem kaatste tegen de begrenzing die mij omringde en echode steeds sneller vanuit alle richtingen aan me voorbij, zodat het leek dat zich hier wel honderden ikken bevonden. Die stemmen (mijn stem) maakten me gek en ik durfde niet meer te roepen, laat staan fluisteren. Ik kreeg het angstig vermoeden dat de ruimte waarin ik me bevond stelselmatig kromp want de tijdsspanne die ik nodig had om van de ene muur naar de andere te lopen werd steeds kleiner. Of leek dat maar zo? Kon ik maar iets zien, dan wist ik tenminste waar ik was. Of misschien toch beter van niet. Angst is erg, ook al weet je niet zo direct waarvoor je angst hebt, maar je kan nog alle kanten uit. Eens dat je beseft waarvoor je angst hebt zijn je

mogelijkheden beperkt en kan je meestal maar één kant op. Weg. Vluchten. Maar waarheen? Ik zat opgesloten tussen vier muren die zich langzaamaan, geluidloos naar me toe bewogen en ik vond deur noch opening. In minder dan één seconde kon ik me van de ene naar de andere kant begeven en kon ik twee muren aanraken als ik mijn armen uitstreekte. Waar waren die andere twee muren? Ik hoorde ze niet. Ik zag ze niet. Maar ik wist zeker dat ze er waren en dat ze kwijlend als hongerige monden op me afkwamen en ik voelde de warme en vochtige dampen van hun adem proevend langs mijn lichaam likken. Ik kon niet meer naar links, niet meer naar rechts. Moedeloos liet ik me vallen en gaf me over aan mijn lot. Ik viel diep. Dieper. De val duurde bijna eindeloos.

De muren schoven over me heen en beukten zichzelf op elkaar kapot. Nu de muren verdwenen waren viel het licht in. Het was even wennen want ik was reeds een tijdje aan het donker gewoon.

Ik hoorde ergens een riviertje, of in ieder geval stromend water. Toen voelde ik iets zachts langs mijn gezicht strijken. Verschrikt draaide ik me om en ik zag de mooiste vrouw die ik ooit aanschouwd had op haar knieën naast me zitten. Ze keek me liefvallig aan en bette met een zachte, vochtige doek mijn voorhoofd en deed de angstzweetparels verdwijnen. Haar mooie lange haren streelden op een verrukkelijk ontspannende wijze mijn huid. Nu ik mij veilig en getroost voelde sloot ik de moede ogen en weer gaf ik me volledig over aan mijn lot.

Toen verliep alles in een versneld tempo: de angst nam plotseling weer toe want ik voelde, ik wist zeker dat er iets veranderd was. Ik rolde me om, weg van de vrouw, opende mijn ogen en waar eerst de lieflijke verschijning geknield naast me had gezeten, zat nu een oude vrouw, met ogen vol haat me giftig aan te staren. Haar huid was dof en gerimpeld. Haar geur afstotend. Haar handen onontkoombaar. Ik voelde mijn hoofd in de verstikkende schoot van de angst en wist dat er nu geen weg terug meer was en dat ik de angst voor altijd als een stinkende pest met me mee zou dragen. Even nog bood ik weerstand. Dan schreeuwde ik mijn angst en mijn woede machteloos in het niets, want er was niets. Ik was nergens.

* * *

Ik was op mijn kamer. Oh ja: de kroeg gisteren. De angst leek weg te ebben. Ik zag de witte telefoon op de bureau naast mijn bed staan. Een stilleven. Minder stil was de wekker die de seconden trager dan mijn hartslag wegtikte en dat gaf me het vermoeden dat mijn hart veel te snel rikketikte. Ik luisterde een tijd naar dat irriterende geluid van de wekker; doelbewust, want ik wist zeker dat dat geluid me uit de slaap zou houden. Toch nog angst?

* * *

Het witte paard had vleugels. Als van een zwaan. Het stond in de hoek van de kamer te stampvoeten en te schuddekoppen. Het was groots. Het was prachtig. Zijn vacht scheen een helder licht uit te stralen. Een licht dat zo zuiver en puur was dat zelfs een prisma het niet splitsen kon. Een wit, maar dan ook enkel en alleen wit, licht. Volmaakt wit. Verleidelijk wit.

Ik kon aan de verleiding niet weerstaan en ging er naartoe. Behoedzaam. Voetje voor voetje. Tot ik het kon aanraken. Hij duwde zijn grote neus tegen mijn schouders bij wijze van begroeting. – Een uitnodiging? – Ik ging nog iets dichterbij staan en streelde de stevige nek, kamde met mijn vingers door de lange manen van het vreemde dier. De kop duwde me opzij,

duwde me naar zijn flank. – Bestijgen? Goed. – Ik klauterde op zijn rug, wat hij gedwee toeliet, en voelde zijn warme lichaam onder me. Schijnbaar zonder reden voelde ik een grenzeloos vertrouwen in dit schepsel, dat zowel op snelheid op de grond als in de lucht kon bogen.

Even plotseling als het paard verschenen was verdween het huis en werd ik hoog in de lucht gedragen door een wonder van de natuur. Of was het een voortbrengsel van mijn verbeelding? Wat deed het ertoe. Ik voelde me vrij en haalde opgelucht adem. Ik liet de manen, waaraan ik me eerst had vastgehouden, los, want ik wist zeker dat dit paard me nooit zou laten vallen.

Ik voelde de lucht langs mijn lichaam glijden en onder me zag ik een landschap dat me sterk deed denken aan het sprookjestaferaal dat Tolkien in zijn boeken op zulk een vernuftige wijze wist te openbaren aan zijn lezers. Tolkien?! Zou dit het paard van de oude, wijze Gandalf kunnen zijn? Onmogelijk toch. Zij waren figuren ontsproten uit het brein van een schrijver met een grenzeloze fantasie, die zijn gelijke nooit zou vinden. Het paard van Gandalf? Onzin! We daalden. We vlogen rakelings boven de boomtoppen van een groot woud. Ik hoorde iemand brommend zingen. Opgewekt. Vrolijk. Alsof het leven gewoon het leven was en er niets ergs bestond, niets naars de optimistische zanger kon overkomen. Dus toch... Tom Bombadil. Daar zag ik hem met grote schreden tussen de bomen lopen. De handen in de broekzakken. Onbekommerd als altijd. Het paard liet even zijn stem horen. Zonder zijn gezang te staken wuifde Tom naar boven. Toen stegen we weer. Dit was dus niet het doel van onze tocht maar het paard had even zijn vriend willen begroeten. Maar wat was het doel dan wel?

Ik had het veel te druk gehad met alles om me heen te bekijken om daarover zelfs maar even nagedacht te hebben en de tijd was voorbij gevlogen. Net zoals wij overal voorbijvlogen. Het paard bleek onvermoeibaar.

We stegen steeds hoger en naargelang we dichter bij de zon kwamen, hoe kouder ik het begon te krijgen. Ik ging plat op het paard liggen en profiteerde van de warmte die het dier uitstraalde. Het dier scheen niet de minste hinder van de temperatuursverlaging te ondervinden en op deze manier was het voor mij ook best uit te houden.

De vermoeidheid liet zich gelden en mede door het gelukzalige gevoel van vrijheid en geborgenheid was ik een gemakkelijke prooi voor de slaap. Ik liet me verslinden.

Het prachtige, witte paard was verdwenen. Het had me ergens afgezet zonder me te wekken. Ik bevond me in hoog, vochtig gras, wat me deed veronderstellen dat het vroeg in de morgen moest zijn; of anders was hier een regenbui gepasseerd. Het gras niet meegerekend was hier weinig interessants te bespeuren want buiten het vochtige, groene tapijt kon ik nergens enige oneffenheid ontdekken. Geen bomen. Geen heuvels. Geen bergen. Geen mensen. Geen dieren. Enkel: stilte. Een bijna onmenselijke stilte. En er was ook geen zon of maan... Toch was er hier iets dat licht uitstraalde, bewijs: de lucht was indigokleurig. Zacht voor het oog. Bevreemdend voor het bewustzijn.

Ik liep zomaar ergens naartoe; de richting leek weinig belangrijk want er was toch niets anders te zien dan dat wat een oneindig uitgestrekte grasvlakte scheen te zijn. Naarmate ik verder stapte kwam het gras steeds hoger. Eerst viel het me niet op, maar toen het gras mijn kniehoogte had overschreden moest ik het wel opmerken. Het stappen ging steeds moeilijker en ik moest het gras, dat nu reeds tot aan mijn schouders reikte, met mijn handen opzij duwen om me doorgang te verschaffen. Ik werd moe. De kracht scheen uit me te vloeien maar ik moest en zou verdergaan. Ik zag geen lucht meer. Alleen nog gras. Niets anders dan altijd hetzelfde soort gras dat alsmaar hoger boven me uitsteeg totdat het me volledig opslokte. Het ademen ging moeilijk en ik kreeg het benauwd. Angst! Ik draaide me om en wilde terug naar de plaats waar het paard me had afgezet. Ik werkte met mijn armen, ik duwde met mijn hele

lichaam, maar het gras wilde niet meer wijken. Ik kon niet meer terug en het enkelvoudige groen dreef me naar de rand der waanzin. Ik schreeuwde dat ik "eruit" wilde, en: "Laat me toch!" Ik schopte en stampte tegen de stengels die de omvang van boomstammen hadden aangenomen, met als enige gevolg dat ik mezelf pijn deed. Ik riep op het witte paard met de zwanenvleugels, waarvan ik zelfs de naam niet wist, en ik vervloekte het omdat ik het dier had vertrouwd en omdat het me alleen had achtergelaten op een plaats waarvan ik niets wist en waar ik niets of niemand kende. Zo er hier al iets of iemand was. Tranen bolden over mijn wangen om het zo onrechtvaardig misbruik van vertrouwen waarvan alles en iedereen blijk gaf. En ik schreeuwde. En ik weende. Machteloos. Nutteloos.

Groen.

* * *

"Hoever is het nog tot het dichtstbijzijnde station?" vroeg de man; en hij liep door zonder het antwoord af te wachten, omdat het geen belang had hoever hij nog moest gaan als hij de weg sowieso toch moest afleggen.

* * *

Ik voelde haar naakte lichaam warm naast me. Verliefd keek ik naar deze slapende vrouw. Háár zou ik nooit meer verlaten, dat wist ik zeker. Bij haar was ik thuis. Bij haar zou ik droomloos kunnen slapen, vergeten dat er ook nog andere dingen bestonden.

Ik schoof zo dicht mogelijk naar haar toe en klemde me aan haar vast, zoende een van haar kleine, bekoorlijke oortjes en fluisterde: "Liefste, ik ben thuis."

Ik sliep naast haar in...

* * *

... en werd wakker.

- - - - -

KOUDE FANTASIE

*Onbekend lichaam,
dat ik nooit streeelde
langs de schuchtere tepels.
Warme, volle borsten,
zo onwereldlijk zacht,
dat ik er slapend
en wakend
in weg zou kunnen zeilen,
wiegen op baren
van een ademhaling
die de mijne niet is.*

*Aangeboden onderlichaam.
Schaamteloos schaamhaar.
Waar het lichaam splijt
weet ik een warmte
die me vult
met een pijnscheut van verlangen
en die ergens in de buurt van mijn maag
blijft hangen.*

Honger!

RUGGEN II

*Hij denkt dat hij tegen me praat,
vertelt me wat en wie ik niet ben.
Ik aanschouw zijn rug.
Woord en aanblik zijn mij niet vreemd:
een jas, een nek, wat haar.*

*Zijn ogen zijn inwaarts gericht.
Wat hij ziet verkondigt hij boud,
er vast van overtuigd
dat hij mij viseert
en niet het arme zichzelf.
Het arme, onmondig gemaakte zichzelf.
Het arme, verkrachte zichzelf,
dat uitgeput het sterven afwacht
en dat hij absoluut niet worden wil.
Of mag. Van andere ruggen.
Een jas, een nek, wat haar.*

*Ogen kijken toch zo zelden nog naar elkaar.
Geen tijd. Wel ruggen.*

*Hij gaat weg,
verdwijnt voorgoed uit een leven
dat hij nooit heeft kunnen vatten
en laat mij alleen met het gonzen
van zijn holle woorden tegen het plafond.*

*Hier heerst nooit stilte.
Gonzen.
Altijd.*

VRIEND DOOD

*Als haat ben je in me komen wonen.
Je nam wat me lief was.
Ik liet begaan.
Telkens als jij nam, werd ik minder en meer;
minder warm, eenzamer.
Jij nam, tot ik alleen
kwam te staan.*

*Met jou, vriend dood, valt nog te leven,
maar eenzaamheid vreet
dit lichaam leeg.
En twijfel, besluiteloosheid, wanhoop,
zaaide jij in dit koude hart
waar toch ooit eens iets
van liefde verbleef.*

*Toch heb ik je bewust en liefdevol omarmd,
heb ik met je geflirt,
heb ik je betast
en ben ik van je gaan houden.
Maar hoe groter de extase in ons liefdespel,
des te krampachtiger klamp ik me
aan dit leven vast.*

SCHEEF

"Nee," beweerde de man resoluut. Hij schudde daarbij demonstratief met het hoofd en herhaalde zichzelf. "Nee. Volgens mij is die Zazzam Hoeswijn (of hoe die vent ook heten mag) wél goed bij zijn hoofd. Alleen staat zijn hoofd niet echt goed op zijn schouders. Is u dat nog niet opgevallen?" Hij keek mij verwonderd aan. "Jaja, het hoofd van die man staat een beetje scheef. Bij vele mensen – kijk maar naar de televisieomroepers en -sters, dat schijnt daar een beroepsziekte te zijn – staat alleen de mond een beetje scheef, maar bij Zazzam... zijn hele hoofd. Zijn mond misschien ook maar dat kan ik met die ouderwetse keerborstel onder zijn dikke neus niet zo goed zien. Trouwens, zijn snor staat dan weer wél recht. Zijn mond zal dus inderdaad ook wel een ietsje scheef staan en mits zijn hoofd naar de andere kant neigt, komt zijn snor mooi waterpas op de beeldbuis de huiskamer binnengewandeld. Of hij moest juist even naar omhoog kijken natuurlijk, want dan klikt dat hier vanachter in zijn nek..." De man demonstreerde wat hij bedoelde, hief het hoofd richting plafond en bracht een hand aan zijn nek. "... en hup," vervolgde hij. "Alles staat zoals het tuinhek bij de burens sinds daar eens een vrachtwagen zijn behoefte kwam tegen doen. Jaja. Die man zijn hoofd staat zo scheef als de Toren van Pisa. Zowaar ik hier zit. En ik zit hier al een tijdje."

Dát was de man aan te zien. Hij omkleemde het bovenblad van de toog alsof iemand het wel eens zonder zijn goedkeuring weg zou kunnen nemen; en het aantal lege glazen loog er ook niet om.

"De Mona Lisa," zei hij. "Ken je die, de Mona Lisa? Die heeft dat ook. Nee, niet haar hoofd maar haar mond. Die staat ook scheef. Ik zag het direct de eerste keer toen ik haar eens tegenkwam in zo'n kunstboek. Of was het de Playboy? Ik weet het niet meer zo goed. Enfin. Soit. Iedereen denkt dat haar mond perfect is maar dat is niet zo. Scheef." Zei de man, kennelijk zeer tevreden met zichzelf, en nam een fikse teug van zijn pint. "Ik heb oog voor zulke dingen. Het mag dan wel kunst zijn, maar haar mond... scheef." Hij vertrok even zijn gelaat als om te laten zien hoe hij dacht dat de Mona Lisa er uitzag. "Niet echt veel, let wel, misschien maar een fractie van een millimeter, maar haar mond staat scheef. In het detail, daar zit het 'm in. Detail. Daar heb ik oog voor en dus zal ik het wel zien als Zazzam z'n hoofd scheef of recht staat zeker." Besloot hij zijn betoog. Ik vond het raadzam hem niet tegen te spreken.

"Dat kan allemaal wel zijn," zei ik. "Maar de oorlog, de vele doden, de plunderingen, zijn honger naar steeds meer politieke macht, die hij koste wat kost, op welke manier dan ook wil verkrijgen. Zo'n man kan je toch bezwaarlijk goed bij zijn hoofd noemen?"

"Dat zei ik toch net." Zei hij op een berispende toon, alsof hij tegen een slecht luisterende leerling sprak. "Zijn hoofd staat scheef. Van politiek weet ik niks. Maar zijn hoofd, dat staat scheef."

STROMING

*Hij stond op de brug en keek
naar de krachtige stroom onder hem,
droeg een lange regenjas,
hief het hoofd,
bekeek bedachtzaam de zonloze hemel.*

*Hij keek naar het oosten,
naar de doolhof, beton, metaal...
Hij draaide zich om naar het westen
waar zware machines met grote muilen
het loof van het park stonden te eten.*

*Hij tuurde naar het zuiden,
waar zich ergens de bron,
het pure van deze stroom die onder hem doorvloeide,
moest bevinden;
richtte zich dan naar het noorden en zag
wat er van het bronwater geworden was.*

*Hij bekeek de anonieme individuen die woordeloos
aan hem voorbijliepen,
zijn glimlach negeerden,
hief spijtig nogmaals het hoofd omhoog,
alsof hij iets gezocht en niet gevonden had.
Hij sprong.*

*Een vrouw, enkele meters verder op de brug,
keek naar de val,
het contact met het water.
Haar ogen volgden het lichaam dat
met en in de stroom verdween.
Zij schudde van 'nee'.*

DE BIECHT

Toegegeven: dit was niet echt mijn idee. Luisterend naar Fons Jansen kwamen herinneringen over dit onderwerp weer vanuit mijn onderbewustzijn bovendrijven. Herinneringen (want dat zijn ze na al die jaren kerk-negeren wel geworden) die me nu zó lachwekkend en ook zó triest overkomen. Herinneringen aan een absurde toestand waarbij kinderen – met de nadruk op: kinderen – waarbij kinderen door hun 'gelovige' ouders en onderwijzers gedwongen werden (en misschien nog steeds worden) deel te nemen: de biecht.

De biecht mag dan al wel één van de zeven sacramenten zijn (ik heb het opgezocht) maar is volgens mij totaal niet als dusdanig van toepassing op kinderen, die vanaf hun zesde of zevende levensjaar worden gemanipuleerd om aan een wildvreemde man, die dan nog zijn gezicht verschuilt achter houten schotten met gaatjes in of kleine raampjes met gordijntjes voor, hun zonden te bekennen, en in het beste geval te belijden. Hoe groot mag dan de kerfstok van deze zes- en zevenjarigen wel zijn? vraag ik me af. Goede vraag, zegt u, en u knikt instemmend met een lichtelijk gefronst voorhoofd, waaruit ik mag aflezen dat het u ook al meerdere malen heeft beziggehouden als het geval zich voordeed of het door iemand ter sprake werd gebracht.

Natuurlijk kan ik me mijn allereerste biecht niet meer herinneren; nog wel dat het sacrament aan populariteit won naarmate er een kerkelijke feestdag op handen was. Ook herinner ik me nog dat zelfs de schoolleiding er een punt van maakte om ons eens per maand dat grote, koude gebouw in te sturen, zodat wij, rakkers in hart en nieren, onze onvergeeflijke fouten aan die mysterieuze meneer konden bekend maken, en deemoedig en met gebogen hoofd, onze straffen (standaardmaat: 5 Wees Gegroeten en 2 Onze Vaders) in ontvangst zouden nemen, om daarna het gebouw te verlaten met een 'bevrijd' geweten... dachten de leraars en de pastoor. Maar juist daar zaten ze goed en wel fout.

Meestal wist je al van 's morgens dat je naar de biecht zou gaan, want op die dag kwam de hoofdonderwijzer in alle vroegte de klassen langs om kond te doen, en dan zat je je al vanaf de bekendmaking van het feit de hersenen te pijnigen over wat je eigenlijk de-pastoor-in-de-biechtstoel kon vertellen? Niets, eigenlijk. Want er was niets. Er is niets dat een kind van die leeftijd echt als zonde ervaart, hoewel het waarschijnlijk de straffen die het krijgt meer en meer met zondigen zal gaan associëren. Zoals bij liegen bijvoorbeeld, want liegen wordt altijd bestraft (als ze je erop kunnen betrappen): op school, thuis, bij familie, vrienden en burens... Ja, liegen is waarschijnlijk zowat het enige dat een zes- à zevenjarige biechteling met zondigen in verband kan brengen. En stelen? Hij weet dat dat slecht is, dat hij alles wat

hij zich wil toe-eigenen eerst aan de persoon in kwestie moet vragen want dat hij anders hommeles kan verwachten. Maar wat zou zo'n peuter nu stelen of wie zou hij beroven van enig waardevols?

Heren bankiers, opgelet als een kleuter uw gebouw binnenstrompelt! Hij zou in het bezit kunnen zijn van een levensgrote riotgun, en het op uwe, zo overvloedig aanwezige, gelden voorzien kunnen hebben. Zoniet bestaat nog de mogelijkheid dat hij het gemunt heeft op de snoepjes die u hem, niet zo overvloedig, placht toe te stoppen op tijden dat hij – in het gezelschap zijner ouders – uw bank met een bezoek vereerde.

Zeg nu zelf: wat heeft een kind te biechten?

Dus, je zat daar in de klas je hoofd te breken over je tekortkomingen als mens, je fouten en je zonden. Dát weet ik nog: ik vond er geen. Wel wist ik er altijd enkele te verzinnen. Helaas waren dat elke maand dezelfde 'zonden', en een beetje afwisseling zou hoegenaamd geen kwaad hebben gekund want het werd eentonig.

En dan moest je samen met de rest van de klas, netjes twee aan twee in rij, onder begeleiding van een leraar en de pastoor, te voet naar de kerk. Dat was zowat het enige prettige aan de biecht: we mochten er eens uit; dat gebeurde niet zo dikwijls en daarom lieten we ons ook zonder tegenpruttelen op sleeptouw nemen.

In de kerk moest je geknield plaatsnemen op een kerkstoel. In mijn tijd waren dat nog van die 'kraakstoelen' met rieten zittings, waarop je je eigenlijk niet kon bewegen zonder (wegens het oorverdovend gekraak) de aandacht op je te vestigen, maar waarop je ook niet echt kon blijven stilzitten als je je blote knieën een beetje wilde sparen. De holle stilte in de kerk ruimde dan ook vlug plaats voor een kakofonie van krakende geluiden veroorzaakt door wiebelende kinderen, die hun pijnlijke knieën een fractie van een seconde verpozing wilden bezorgen. Het geknield op een kerkstoel plaatsnemen had heimelijk veel weg van het op de knieën moeten zitten vooraan in de klas, wat in die tijden bij de meeste leerkrachten dé geliefkoosde straf was wanneer een leraar een leerling van één en ander verdacht. Het zal dan ook niet verwonderlijk heten dat de toekomstige boetedoeners dit beurtafwachten als een voorproefje van hun penitentie zagen. Wie onder ons kan hun dit euvel duiden? De gelijkenis tussen de straf in de klas en dit ritueel in de kerk, dat voor iets hogers, iets verheveners moest doorgaan, maar toch evenveel pijn aan de jonge knietjes veroorzaakte, was immers te sterk. Enige consequentie in de manier van opvoeden was in die dagen dikwijls ver te zoeken; men zou van minder in de war geraken.

Enfin, je zat daar dan op zo'n stoel te wachten voor een grote, houten kast met een deur in het midden (voor de pastoor) en twee zijvakken (voor ons). Die kast (ik weet dat dit woord van weinig eerbied getuigt) was geheel versierd met mooie sculpturen en ik weet nog dat ik daar het meest zat naar te kijken. De biechtstoel en de preekstoel waren samen met de brandramen het mooiste dat ik in mijn jonge leven ooit had gezien, en dat je dat net in hetzelfde gebouw kon bewonderen, beschouwde ik als een luxe. Maar het leidde ook mijn aandacht af van mijn nakende bekentenissen, zodat ik, als het mijn beurt was, me niet meer kon herinneren wat ik de hele dag aan verzinsels bijeengesprokkeld had, en het gewoonlijk op improviseren uitdraaide.

Je ging (ook weer op je knieën) in de biechtstoel zitten. Het luik aan jouw zijde werd geopend en de pastoor mompelde iets dat ik nooit heb kunnen verstaan, waarschijnlijk omdat het Latijn was, en ik wist dat ik daar een antwoord moest opgeven, in het Nederlands dan wel, maar die ene regel onthouden, was voor mij een obstakel dat ik bij mijn weten nooit heb overwonnen. Het had iets te maken met het feit dat ik gezondigd zou hebben en dat ik om vergeving kwam vragen. Leugen nummer één. Ik had misschien wel gezondigd maar ik kwam daar zeker niet om vergeving te vragen, ik zou niet weten waarom want de pastoor had ik in

ieder geval niets misdaan. Daarna werd je aangemoedigd om toch maar zoveel mogelijk zonden op te biechten en er zeker geen enkele te vergeten, zodat God in staat zou zijn je al jouw misdrijven te vergeven. En wonder boven wonder begon je een lijst misdadigheden op te sommen die sterk aan het verwachtingspatroon van de pastoor en de gehele samenleving beantwoordde. Je had gestolen en bedrogen, gelogen en gestolen, gelogen en bedrogen. De ene leugen na de andere werd zo overtuigend berouwvol ten gehore gebracht, dat deze vertoning beslist een bisnummer, zoniet, dan toch een applausje waard had moeten zijn. Doch, het applaus bleef steeds uit. In plaats daarvan werd ik door mijn eenmanspubliek op zacht vermanende toon de les gelezen, en hij probeerde mij ervan te overtuigen dat ik, wilde ik niet opgroeien voor galg en rad, toch iets aan mijn leven zou moeten veranderen. (Let wel: zes à zeven jaar!) Waarna hij mij zei dat God mij alles zou vergeven als ik 5 Wees Gegroeten en 2 Onze Vaders zou bidden, en me de absolutie gaf. Gedwee ging je terug naar één van de 'kraakstoelen' en begon vol devotie te bidden, daarbij nogal eens de tel kwijtrakend. Als iedereen gebiecht had, werd er verzamelen geblazen en op dezelfde manier als we naar de kerk waren gekomen, gingen we ook weer terug naar school; alleen de pastoor ontbrak maar die zal waarschijnlijk te sterk onder de indruk zijn geweest van de: o, zo misdadige jeugd.

En ik, met mijn 'bevrijde geweten', piekerde onderweg hoe ik het kon aan boord leggen om het potlood, dat ik zogenaamd van een klasgenoot zou gestolen hebben, zou kunnen teruggeven; hoe ik tegen mijn moeder, waar ik zogenaamd altijd tegen loog, eindelijk eens de waarheid zou zeggen; hoe ik... Er was helemaal niets goed te maken. Wat ik gebiecht had was allemaal helemaal niet gebeurd. De enige waar ik regelmatig tegen loog was de pastoor, tijdens het biechten dan nog wel, want anders had ik hem feitelijk niets te vertellen en wie zou dat geloven? De pastoor zeker niet, want die strompelde over Hét Kwaad telkens als hij een hoek van de straat omsloeg, en die was pas tevreden als zijn parochie vol zat met potentiële moordenaars, die hij dan weer als een brave herder naar Hét Goede Pad zou kunnen leiden. Indien anders, zou hij overbodig blijken, en dát kon toch niet. Blijkbaar waren er, of zijn er nog, zondaars genoeg in onze parochie want de pastoor is er nog altijd. Eigenlijk zou ik het hem eens moeten vertellen, dat ik als kind steeds tegen hem loog in de biechtstoel. Misschien zou hij er nu om kunnen lachen.

Maar wat moet een kind nu feitelijk in zo'n biechtstoel? Het heeft helemaal geen benul van zonden. Vergeving vragen aan God? Het kind weet niet eens wie God is, laat staan wat geloof is. En als er dan sowieso al sprake is van zondig gedrag, is het aan de persoon die men tekort heeft gedaan dat men om vergiffenis moet vragen, en is het met hém dat je in het reine moet zien te komen, wil je met een zuiver geweten verder door het leven gaan, en niet met God. Men zou ook niet moeten boeten (in de betekenis die de kerk het woord toeschrijft) voor zijn foutieve handelingen; men zou ze, zo mogelijk, moeten kunnen goed maken, en niet het kind de illusie geven dat men zich alles kan veroorloven omdat je daarna alles via de biecht vergeven wordt, en dat men dus gewoon zijn gang kan gaan. Dat is door en door triest, want het is niet zo. Dat is een leugen: de leugen van de biecht. Dat op zich is dan wel weer grappig.

Wanneer zullen we eindelijk eens leren om consequent te zijn? Ieder voor zich, en God... Nee, ieder voor zich, dat lijkt me wel wat.

VOOR MORGEN

*Deze bladzijde is voor morgen
omdat ik ze nu nog niet invullen kan.
Ik moet eerst nog ademen, wenen, zorgen,
nadenken, verwerken... En dan,*

*dan kan ik misschien deze bladzijde inkleuren
met blauw en groen, maar vooral veel geel
voor de bloemen, om het geheel wat op te fleuren;
die teken ik zo, losse trekjes met 'n fijn penseel.*

*Ook zon moet er zijn, dus: bovenal veel licht,
voor bloemenmensen en de zwervers in de steeg.
Voor hen schrijf ik misschien nog een gedicht,
maar tot morgen blijft deze bladzijde leeg.*

INHOUD

(KV) = Kortverhaal

(GD) = Gedicht

Vorbijgangere (GD)	3
Werkloosheidscontrole (KV)	5
Treuzel niet... (GD)	9
Ik kwam HET toevallig tegen... (GD)	10
Een kerkhof bij nacht (KV)	11
Het gedicht bloedde dood... (GD)	14
Vandaag was jij niet te pruimen... (GD)	15
Verdronken met verliefde ogen... (GD)	16
De heer Verscuren, handelaar in antiquiteiten (KV)	17
Achtertuint (GD)	22
Getekend verheffen zich de bomen (GD)	23
Net als water (GD)	24
De heer Iram N., schrijver (KV)	25
Zonde van de nacht (GD)	29
Illustratie	30
Gij allen kent mij van de nacht (GD)	31
Als ik (GD)	32
Een ontmoeting (KV)	33
De wind (GD)	36
De jogger (KV)	37
De grote 'K' van cultuur (GD)	41
Illustratie	42
Het lied van de stilte (KV)	43
Gesloten naakt (GD)	45
Gewoonweg weg (GD)	46
De maan bescheen jouw rimpelig gezicht... (GD)	48
Mag ik u eens wat vragen, dokter? (KV)	49
Dat huis herbergt jouw lichaam... (GD)	52
Vingers door denkbeeldig haar... (GD)	53
Illustratie	54
De spiegel (KV)	55
Gitaar (GD)	61
Illustratie	62
De droom (KV)	63
Koude fantasie (GD)	70
Ruggen II (GD)	71
Vriend dood (GD)	72
Scheef (KV)	73
Stroming (GD)	74
De biecht (KV)	75
Voor morgen (GD)	78
Inhoud	79
Colofon	80

COLOFON: